

6
MÄ
BER
6

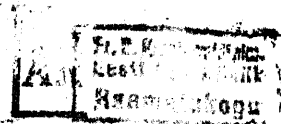
ROMAN

No

10

J. Jaakson,
Praegune Eesti Panga president

SP
7598

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

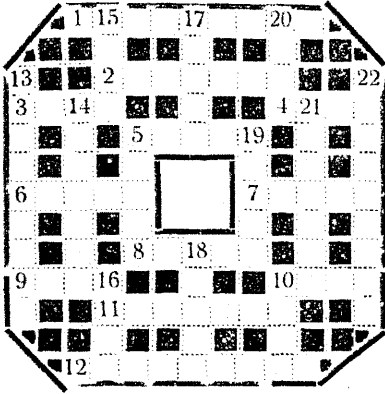
Hind 40 senti.

Mõistatus

Nr. 10 (172).

Ristsõnade mõistatus.

Fokkuseadnud: **Endel Waademann.**

Lahendus ilmub „Romaar.“ nr. 13.

Sõnade tähendused.

Vasakult paremale:

1. Tarwilik raadio edasiandmisel.
2. Jaam Eesti raudteel.

3. Eesti naiskirjanik.
4. Tarwilik tuulamisel.
5. Toalill.
6. Kasklus põgenejale.
7. Vanade eestlaste jumal.
8. Apteegimõõt, raha.
9. Annab inimestele abi.
10. Lühendatud poisi nimi.
11. Kontori tööhine.
12. Kurgu häälilik.

Ülalt alla:

5. Temperatuuri mõõtja.
10. Sadam alinn Aafrikas.
13. Ühendab purjekal risti mõlemad tengid.
14. Tarwilik koduses majapidamises.
15. Kalliswara.
16. Kannab toa lage.
17. Veoloom.
18. Noorim wiulukunstnik Eestis.
19. Aine osa.
20. On igas lauses.
21. Keeletus.
22. Kriidijoonistuse kinnitusewahend.

„Romaan'i“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 6 (168)

Keskelt alates ning lugedes tagurpidi väljapoole, saame luuletuse:

Harjutus küll wältab kaua,
Kaewab mõnel mehel haua.
Ole truu, sa murrad raua:
Tema katab sulle laua.

Õigeld seletusi saatsid:

Tallinnast: Rita Alwer, Edgar Ant, Ralf Arman, Walter Betlem, O. Ennemuist, Raoul Eihmann, E. R. Elfi, D. Ellman, Salme Feld, Heinrich Feld, Jaan Feld, Karl Holzmeier, And. Janson, Erna Jaanson, Edmund Johanson, Koitudula Kõiw, Elhiede Kerr, Max Karro, Joh. Kask, R. Kerdt, Salme Kask, E. Luuk, Albert Lepp, Ed. Lepp, Hed. Martinson, F. Nurmberk, Irma Oraw, A. Oraw, L. Oja, Boris Pitka, Hans Rimmelgas, Jaan Rimpel, Ernst Roost, Selma Siimer, Hans Keemann, Helene Reemann, Alfred Rullinkoff, M. Raudith, W. Särkel, Carl Saarepera, Lyddy Saarepera, Harry Sketshus. Dolly Timm, Selma Laaring, F. Tietzmann, Gabriele

Tomson, Al. Tamm, E. Tern, E. Wisberg, Erica Wisemann, Erik Wiirmann, Rahel Wiirmann, Hart Weinberg, Guido Wunder, Hans Weinberg, Alex Suurkask,

Tartust: A. Joonas, Alfred Kuusik, Asta Puijat,

Wõrust: R. Kornel, Elsa Ossip, Felix Piirand, Rudolf Sokk, Oskar Wiiralt,

Pärnust: Joh. Klaassen, Milda Küng, H. Luuk,

Wiljandist: R. Ewert, Hans Kapral, I. Kurwits, W. Kurwits, Waldek Lukas, E. Pakk, Joh. Ristikiwi, Hans Suurmats, J. Suurmats, H. Põnikus, Mango Wanker, Eino Wanker,

Rakwerest: Heino Kängsepp, Harry Kängsepp, K. Rakles,

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Zane Grey: Wiimse meheni. — Wilhelm Jensen: Karin. — A Iwars: Lady Calville ehe. — H. Wühner: Pargi ääres. — Chr. Broehl-Delhaes: Söbrad. — Hans Winterfeld: Kirjutajanna. — S. Radecki: Kawalus. — Kurt Martin: Prokuröri tütar. — Tött ja nalja.

Nr. 10 (172)

Mai 1929

VIII aastakäik.

Wiimse meheni.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaan.

10

Ümberringi langesid üffituid wiimapiisad alla. Dht oli tuline, lõhnas kuivanud mändide ja kuus-
kede järele ja selle lõhnaga segunes wälkude wään-
lihais. Besa, kus Ellen lamas, oli soe ja mõnus.
Teda nägi ainult looduse film. Kustumatu, muut-
matu naeratus oli ta ta huultel, unistaw, kurb,
meeleline, ebateadliku õnne kõrgem tipp. Ta tume
date, hingeliste filmade peale, mis waatajad tae-
wasse, laotus särav loor. Metsik loodus kattis
ta saladusliste, elementaarsete katetega: kalju,
puu, pilw, päikesepaiste. Läbi ta naha tungisid
elawa organismi mitmesugused ja nimetud tun-
ded. Ta ei wõinud waikselt lamada, kuid kõik
ta liigutused olid waiksed ja tahtetud.

Ellen teadis müüd, mida ta tundis. See tore
eund käis üle mõistuse. See õnn oli nagu ilma
hõimene hämarumine inimese silma ees, ja kuus-
tus minewikku. Ta süda, ta veri, ta liha, ta
kondid olid täis instinkte ja tundmusi, mis olid
omasel raasfile, ennekui arenes mõistus, kui
metslane elas alles meelelistes tähepane-
kutes.

Tume äikesepilw walgete, sakiliste walguju-
gabega ja hallide, woolawate wiimalooridega,
punane kuristik, mis tormas kirju merena uduste
mägede poole, päikese tore, kuldne walguis, kõik
see oli ta filmad looduse iluga täitnud, oli ta
pimedusest läbi murdnud. Kui ta roomas rohe-
lispruuni peidupaika, sündis see et pääseda juu-
rest näitemängust. Tal oli wajadus olla ümbrit-

setud lähedatest, kättejaadawatest asjadest. Ja
siin andis ta keha elu äratundmisele tribuuti.
Wapustus, ärewus, piin, wäsimus ja siis ta
ümbruskonna ja ta südame wäljakannatamatu
tunne! Ühes suhtes oli ta üffik, metjas elaw
loom, aetud tunnetele, mis tähendawad sugu-
konna alalhoidmist. Teises suhtes oli ta kõrgem
olemus, kes oli wastupanematu ja saladuslike
wainustuse wõimuses, mis annab elu kehale.

Ja kui see wõlu kadus, tungis ta mõtetesse
mehe pilt, keda ta armastas. Jean Isbel. Müüd
heitlesid Ellen Jorhi tunne ja mõte. Akti oli
Jean Isbel talle nii lähedal, et armas teda
nägewat, kuulwat, jah, üegi tundwat. Rogu ta
hing, ta elu palus kaitset, päästmist, armastust,
käidaminekut. Mingi salgamine, mingi kahtlus
ei tumeistanud ta äratundmise hüljgawust. Sel-
lest filmapilgust, mil ta waatas Jean Isbeli
tumedasse näkku, oli ta teda armastanud. Kuid
ta polnud seda ise teadnud. Müüd kummardas
ta alandlikult wõimu alla, mida ei olnud suut-
nud mõista. Mõtlemine haaras romaani algu-
sest kinni — kolm kokkusaamist Jean Isbeliga.
Iga ta pill, iga ta sõna, iga ta liigutus tuli
talle meele töö walgustusel. Armastus esimese
pilguga. Jean Isbel oli seda wandunud, kibe-
dalt, kujukalt, täis põlgust Elleni kahtluse
wastu. Ja müüd waldas Ellenit pime, magus
ekstaas. Kui nõrk ja abras näis olemat ta keha
— liig wäike, liig kerge selle määr atu, hirmsa

mašina jaoks, mis seisis tules, wälkudes ja mäs-
sus — ta süda!

„Tahan ta juure minna!“ sosistas ta. „Tahan talle oma armastust tunnustada. Ta peab minu siit ära wiima — ilma lõppu — siit ära — enefei kõik on liig hilja!“

Tontlikult kõlasid wiimased sõnad. „Liig hilja?“

Ja äkki näis, nagu seisaks surm ta hinges. Liig hilja. Oli see liig hilja? Ta oli tapnud Jean Tšbeli armastuse. Selle Torthi were enefes-
selle kihwtise waemu — oli walinud kõige kind-
lama tee, et seda õilsat Tšbelit südamest ha-
wata. Häbenematult, omanaiseltkiust ohwriks
tunes, oli ta pillkawalt oma hinge alatu walega
määrinud. Ta tuskatas selle arusaamatu tõsiasja
piitsahoobi all. Kadunud! Ta kaebas oma wi-
letsust. Oles ta olnud, n. is ta oli tõendanud,
asi poleks millestki muutunud. Oli ta enne hä-
benenud, siis oli ta nüüd alandatud, häbista-
tud, oma silmis kadunud. Ja kui ta enne oles
annud hinge Jean Tšbeli sunduste alla, siis
oles ta nüüd heameelega elu ohwerdamud, et
ta austust tagasi mõita. Milline õudne ekitus
oli elu! Mitte ema weri, waid isa weri —
Torthide weri oli ta häwitunud!

Üksteistkümmes peatükk.

Kui Ellen, täitsa wäsinud ilmelt ja hingelt,
sel päewal koju tagasi tuli, algas melankoolne,
raske widewik. Tuskuwad walgud kihutasid üle
pimedada, idapoolse taewakaare. Dunned seisid tüh-
jalt. Antonio ja Mehhiho naine olid kadunud.
See asjaolu äratas Ellenis imestust, kuid ta
oli liig wäsinud ja rusetud, et kaua selle peale
mõtelda wõi enesele muret teha. Ta toitmis ja
jootis hobust ja wiis selle heinamaale. Siis,
ilma õhtusõõgita, ilma riidest lahti wõtmata,
heitis ta woodi ja wajus silmapilkselt raskesse
unne.

Kesk õõsel ärkas ta. Koerad haukusid ja sel-
lest otjustas neiu, et hommik lähedal. Ta keha
walutas; ta meel näis olemat tumestatud. Uni-
selt langes ta jälle patjadele; kuid äkki kuulis ta
traawiwate hobuste kabjaplaginat. Hirmunult
tõstis ta pea ja kuulatas. Mehed tulid tagasi.
Kergendus ja kartus näis neiu halwatuul eemale
peletawat.

Traawiwad hobused peatusid tee ääres, näh-
tawasti heinamaa lähedal, kuhu ta oli wiinud
kimli. Ellen kuulis kimlilt hirmumat. Kabjapla-
gina järele otjustas Ellen, et tulnud hobuseid
oli kuus wõi kahelja. Tasased mehehääled lii-
tusid tumedate häälega, mida tekitas hobuse-
riistade ja sadulate mahapaiskamine. Siis kost-
sid rasked sammud wastasolewa maja wexan-
dalt. Üks nagises, Ja nüüd läheneb aeglane

samm, mida saatis kannuste kõrin, Elleni uksele
ja raske käsi koputas. Neiu teadis, et see ei
wõinud olla isa.

„Hallo, Ellen!“

Neiu tundis seda häält: see oli Colter. Ta
häälekõla ajas Ellenil kerge wärina üle selja
ja mõjus nagu uuestielustaw wee wool. Neiu
tarretus kadus.

„He, Ellen, olete Teie taas?“ hüüdis Colter
walju häälega.

„Jah, muidugi,“ wastas neiu. „Mis Te ta-
hate?“

„Ho — olen rõõnuss, et olete kodus. Anto-
nio on oma wanamooriga kadunud. Ja ma olin
Teie pärast mures.“

„Kes on Teiega kaasa tulnud?“

Ellen ajas enese püsti.

„Rock Wells ja Springer. Tad Torth oli
meie juures, kuid me pidime ta maha jätma.“

„Mis on temale juhtunud?“

„On, on kaunis raskelt haawatud,“ oli aeg-
lane wastus.

Ellen kuulis Colteri kannuiseid kõrisewat,
nagu liigutaks ta rahutult jalgu.

„Kus on isa ja onu Jackson?“

Waius, raske ja õnnetustennustaw, waius,
mis suurendas Elleni hirmu, katkestati lõpuks
Colteri häälest, mis kõlas weidi muutunult:

„Nad tulewad wiist warsti. Ja me peame
neid blokkimajas ootama; kuhu jätsime Tadi.“

„Te ratsutate jälle sinna?“

„Jah . . . Ja Te saadate meid, Ellen.“

„Ei,“ wastas neiu.

„Ho, Te tulete kaasa, ka kui Teid pean ja-
dula külge siduma.“ Colteri hääle oli jäme ja
äge. „Siin pole elu enam kindel. Neetud Jean
Tšbel on meie jälil.“

See nimi tabas Elleni timarasket südant
nagu tuline noatera. Ta tahtis Colterile sada
küsimust esitada, kuid ühtainustki ei saanud ta
huultelt.

„Beame minema, Ellen, ja endid peitma,“
jattas Colter kiirelt. „Te ei tohi üffi siia jääda.
Kuidas käib Teie käsi, kui Teie Tšbelite kätte
langetel . . . Nad kihuts Teil riided seljast ja
seoks Teie puu külge. Jah, Ellen, Teie tulete
ühes meiega . . . kuulete?!“

„Jah — ma tulen kaasa,“ wastas Ellen nagu
summitult.

„See on tore. Ja tehke ruttu. Me peame
pakkima.“

Mehe kannuste kõrin ja aeglased sammud
kaugenefid. Ellen heitis tekid pealt, asetask jalad
põrandale ja wahtis filmapilgu aega ruumi
musta tühjusse, hämariku tumedasse hallusse.
See oli külm, hall, üffit, tume — nagu ta elu,
nagu ta tulewik! Ja ta oli summitud asju tegema,

mida ta wihtas. Jorthina pidi ta walima kal-
juseid teid, pidi end peitma. Kuid filmapilgu
humi, tulewate sündmuste eclaindus kihutajid
teda tegemusele.

Ellen awas ukse, et walguist sisse lasta.
Päew algas hereda, selge, woemase säraga idas,
kus helkis alles koidutäht. Pimatas hülgu
kuulutas päikese tulekut. Ellen awas lasitud
juukses, et neid harjata ja kammida. Nähes
kuusendelu, mis ta walfjatesse loffidesse jää-
nud, tuifas imelit, tasane walu ta rimaist läbi.
Siis peiti ta näo ja käed. Eine nõudis kaunis
palju tööd ja ta oli näljane.

Päike tõusis ja muutis halli metsailma.
Esimest korda elus wihtas Ellen kuldset walguist,
taewa toredat sina ja kulli kisa; ja orawad,
keda ta oli heameelega toitnud, jäid hommikul
toitmata.

Colter astus tuppa. Kas polnud Ellen
teda enne küllalt tähelepanelikult waadatud või
— oli mees muutunud. Ta kõhnad, waljud
jooned näisid rohkem tehasele iseloomustawat
kui warem. Ta hallid silmad olid selged, hele-
dad, julmid nagu kottajilmad; ja ta näo kolla-
kas-hall naht, pikad, walfjad wurrud warjajid
ta waimu saladusi, kuid mitte ta tugewust. Sil-
mapilgul, mil Ellen kohtas ta pilku, tundis ta
temas wõimu, mille wastu ta tahtmatult pidi
wõitlema. Colter polnud iialgi olnud nii hä-
bematu või toores, kui Daggs, kuid ta oli
sama laadi, ehk weel hädaohtlikum oma kinnise
oleku pärast, oma jaheda, äraootawa läbipaist-
matuse tõttu.

„Tere hommikut, Ellen!“ ütles ta wenita-
walt. „Teid näha on heategu haigetele filma
dele.“

„Mitte mingisuguseid komplimente, Colter.
Ja Teie filmad polegi haiged.“

„Ho, kas ma pole haige wõitlemisest ja rat-
sutamisest?“

„Jutustage — mis on juhtunud,“ wastas
Ellen.

„See on wäga pikk lugu, tüdruk. Ja meil
pole müüd aega. Odake, kuini jõuame laag-
risse.“

„Kas pean oma asjad kaasa wõtma või
jätma?“ küsis Ellen.

„Arwan, on parem — jätate siia.“

„Kui me aga enam tagasi ei tule —“

„Kes teab, kes seda teab — millal me ta-
gasi tuleme,“ ütles Colter kõrwale põigates.

„Mina ei jookse metsa, ainult üht kleiti
kaasa wõttes.“

„Peame wõimalikult palju toiduaineid kaasa
wõtma. See pole ilus õhtupoolne külaskäik
naabrite juure. Ja meil on wähe weohobuseid.
Kuid tehke omale wäike paff, mis tahate kaasa

wõtta, ja mida kõige rohkem wajate. Me pei-
dame selle kuhugi ära.“

Colter läks wälja ja Ellen märkas, et ta
temale kahtlaselt järele waatas. Oli see seis-
ford, mis täitis teda aindusriika segadusega,
wõi tahtis ta end loomusunniliselt selle mehe
wastu kaitsta? Ellen ei suutnud otsusele jõuda.
Kuid ta pidi temaga minema. Ta eelarwamine
oli sel saatusrikkal filmapilgul mõistmatu. Ja
tal ei wõinud weel olla tunnet, et ta wastutaw
on ainult isenele.

Kui ta pakitegemise peale mõtles, sattus ta
segadusse. Ta jättis ühe asja maha ja pakkis
teise sisse ja wihtas siis kõik uuesti ümber.
Oma asjade kõrwal oli tal kõige wäärtuslikum
Jean Isbéli kauapeidetud kingitus. Ta ei suut-
nud ühest ega teisest lahkuda.

Kuna ta paffi kokku seadis, astus Colter
uuesti tuppa ja hakkas sõnatult kraamima mur-
gas, kus Elleni isa oma asju hoidis.

„Mis Te sealt otsite?“ küsis Ellen weidi
ärritatult.

„Arwan, Te wana tahab oma pabereid —
ja kulda, mille ta siia jättis — ja riideid,“
wastas Colter jahedalt.

„Muidugi. Kuid ma arwan, et selle töö
minu hoolets jätate.“

Colter ei wastanud tema märkusele, waid
jatkas otsimist, hoolimata, et asjad segamini
paistas. Ellen pööras talle selja. Kui mees lõ-
puks lahkus, läks Ellen mirka ja leidis, et Col-
ter pabereid ega riideid polnud pnutunud, aga
oli kulla kaasa wõtnud. Wõi effis ta siiski, sest
ta polnud Colteri äraminekut küllalt tähele pan-
nud, et teada, kas tal oli paff kaasas olnud.
Ta nägi ainult kulla pitudumist. Ta isa pabe-
rid, wanad ja luitunud, lamajid ümberringi; ta
fojjas nad kokku ja pani oma waffi.

Colter wõi üks meestest oli kinni sõiduwal-
mis seadnud, kes seisis müüd lattaita külge kõi-
detult, raudu näris ja liiwa tampis. Ellen mäs-
sis leiba ja liha mantlisse, sidus selle sadula
külge ja oli teeleminekuks walmis. Nähtawasti
tuli tal aga weel mõni aeg oodata, ja et ta
meelsamini wabas õhus wiibis, siis jäi ta oma
hobuse juure. Äkki märkas ta, kuna ta mehi
pakkimisel waatles, et Springeril oli sombrero
all hõbe pea ümber. Ta liigutused olid aeglased
ja jõuetud. Ellenit läbistas seda nähes wärin,
ta waim tõrkus oletusi tehes. Warsti saab ta
kuulda, mis juhtunud, ja warsti on ta ehk ise
ta uude wõisiluse segatud. Ta jälgis mehi. Riis-
resti, aga lohakalt tassisid nad toiduaineid ma-
jast wälja. Rohkem kui üksford püüdis Ellen
kinni Colteri halli, sätendawa pilgu, mis otsis
ta filmi, ja neiu tundis wõistust.

„Tahan ette ratsutada ja Sprague'd Juma-laga jätta," hüüdis ta Colterile.

„Ei, seda Teie ei tee," hüüdis Colter vastu.

Ta hääl oli käskiv kõla, mis Ellenit wi-hastas, ja ühtlasi oli selles midagi muud, mis Elleni wiha tagasi hoidis. Mis oli see, millega tal nüüd tuli armestada? Mõlemad tehhaslased naersid waljusti, et siis äkki waitida Colteri karedate ja süngete kirumiste juures. Ellen läks eemale ja istus puutüwele, kuhu ta jäi istuma, kuni Colter hüüdis:

„Üles, teele!"

Ellen alistus käsurele ja ratsutas kolme mehe järele, lahkudes kohast, mis oli olnud aastaid ta kodus. Mitte kordagi ei waadanud ta tagasi. Ta lootis, et ialgi enam ei näe seda muista, lagedat ajundust.

Colter ja ta seltsimehed ajasid weohobused aasale, lahkusid maanteelt ja ratsutasid kõige tihedamasse metsa. Ei kestnud kaua ja Ellen nägi, et Colteril oli kawatsus jälgi kaotada. Ta sõitis kiverdi koverdi läbi metsa, hoidus lagedatest, tolmustest lohtadest, kuivadest, päi-kesteft kõrmetatud sawimaastikkudest, kus kewadel oli weft, ning walis rohuga kaetud maad, pikad, männandelte waibaga kaetud metsateed.

Ellen ratsutas meeste kammul ja temale tegi nalja nende jälgede tähelepanek. Colteril oli ses mängus nähtawasti kauaastane harjumus ja ta ilmutas elukutselise weifwarga osawust. Kuid Ellen polnud weendunud, et mees suudaks tõsist teotfijat petta. Wõimalik, et Colter lootis jätta enesest ainult keerulist rada, mis annaks talle ja ta saatjatele võimaluse tagaajajate käest pääseda. Ellen ei teadnud, kas neid taga aeti. Aga nii Colter kui Springer ja Wells oletasid wift tagaajamist, sest nende olet oli sünge ja saladuslik ja see oli imelises wastolus nende jaheda ja aeglase igapäewase wiisiga.

Ellen tundis väikeft pahemal pael ia teadis, et päew oli lõppemas ja et Colter loodepoole pööras. Weel ialgi polnud ta ratsutanud nii tihedates metsades ja nii metsikutes orgudes. Päikese loodumisel taistatas kõige sügawam ja metsikum senistest orgudest nende edasipääsemist. Colter ratsutas paremale poole ja otfis kohta läbi männapadrifu, mis oru serwal kaswas, alla minna.

Äkki hüppas ta sadulast ja teised järgnesid ta eeskujule. Ellen märkas, et ta ei suutnud juhtida kimlit, sest et see libises; nii fidus ta ohjad sadula külge ja lastis kimli wabaks. Tal enesel õnnestus suure waewaga alla jõuda, hoibes end kinni okstest ja lastes end kogu mäe-weeru mööda alla libiseda. Ta kuulis, kuidas robused paremat kätt läbi wõsa mürdsid, ise hastesti hingates. Üks pakkidest läks lahti ja ko-

lises orgu. Dru sügawuses kohises kost. War-juline, jahe, niiske näis olemat see kitsas kuristik Ellenile, kõige metsikum maastik, mis ta ialgi näinud. Ta wõis weel näha pea kohal mändade kuldseid latwu, mis päikese käes pimetasid. Me-hed ladusid pakid uuesti weohobuse selga ja tee läks edasi, nüüd teiseft kuristiku seinast üles. Mingsifuguseid hobusejalgi polnud näha, küll aga armurikkaid metsloomade ja karude jälgi. Päike kadus ja taewas läks pimedaks, kuid itka weel ratsutasid mehed edasi; ja mida kaugemale nad jõudsid, seda metsikumaks muutus kuristik.

Lõpuks rajas Colter tee läbi pajuwõsa ja ratsutas ühte põikorgu, mille sifsekäiku Ellen tähele polnud pannud. See põikorg tegi käänaft, latenes ja lõppes ümariku trehtrina, mis oli igast küljest piiratud ja nii äkft, nii mahajäe-tud, nagu seda tagaäetud rõwõlid paremini joowida ei wõinud. Warjatud üleulatawast kal-jumüürist, seisid kaks wana blokkmaja, mida ühendas ühine katus, nagu Jorthi afundusestki.

Ellen haistis puufuitsu, ja äkft nägid nad heledat tuld. Ükft mees seisft tule kõrwal ja waatas vastu Colteri ratsanikkudele, kelle tule-mist ta nähtawasti oli kuulnud.

„Hallo, Queen!" ütles Colter „Kuidas lä-heb Tabil?"

„On kõik hea."

Queen kummardas tule kohale ja pööras lihatakkfe, mis seal küpsesid.

„Kas on isa?" küfis Ellen äkft Colterilt.

Nagu poleks ta neiuft kuulnud, jatkas see wäsimult pakkide lahthindõrimist.

Queen waatas Ellenile otfa. Tuli walgus-tas ainult ofalifelt ta nägu. Ellen ei wõinud ta ilmet näha. Kuid et ka Queen ta küsimusele ei wastanud, siis aimas Ellen uuesti ahwarda-wat katastroofi. Piik, metfit sõit oli lastnud teda mõista tagaäetud meeste waitust ja sala-duslikkust. Kas oli ta isa hiljaks jäänud, kas oli ta weel sel hirmsal teekonnal, mille te ette wõtnud; wõi oli aga weel tumedamaid põhjusti selleks, et isa puudus? Ellen pigistas hambad kokku ja hakkas kimli eest hoolitfema. Ja siis, kui ta tule juure tagasi tuli, tuli talle meele omu.

„Queen, kas omu Tab on siin?"

„Kindlasti. Seal sees."

Queen näitas majale.

Ellen tõttas tumeda ufse poole. Ta nägi selgesti, et blokkmaja pakkides suured praod olid ja et see oli suur, wilets ja laqunenud hoone. Kui ta majja waatas, seisft äkft Colter ta kõrwal ja pani käe käskiwalt ta õlale. Ellen lastis sel seal filmapilgu puhata. Pidi ta iga-westi neid tooreid mehi tagasi tõrjuma, kelle hulla saatust ta paifanud? Oid Colteril samda

kawatsufed nagu kord Daggsil? Ellen tundis, et oli wäsinud, ihuliseft nõrk ja et ta julgus meel polnud tagasi tulnud. Kuid ükskõik, mis tähendas Colteri intiimsus, ta ei suutnud seda kannatada. Ja nii tõmbus ta sellest käest eemale.

„Onu Tad, oled sa siin?“ hüüdis ta musta pimedusse. Ta kuulis hiiri näriwat, ta haistis kaua kasutamata olnud blokkimaja puulõhna.

„Hallo, Ellen!“ Ta tundis ära onu hääle, kuigi see kõlas imeliselt. „Jah. Ma olen siin — pagana pihta! . . . Kuidas sul läheb, tüdur?“

„Kõik on korras, onu Tad — olen ainult weidi wäsinud ja mures. Ma —“

„Kuidas on haawaga, Tad?“ katkestas teda Colter.

„Arwan, weidi parem“, wastas Forth karedalt. „Kuid ma olen halwas seisukorras. Sülgan ifka weel werd. Kõnelesin Queenile, et mul kuul kopsus on. Kuid tema tõendab, et kuul on läbi läinud.“

„Ho, ainult julgust, Tad!“ wastab Colter rõõmsasti, milles Ellen tundis ainult ükskõiksust.

„Oh, mis see aitab! Minu laul on lauldud, Colter!“

„Siis pidage suu“, wastas Colter karedalt. „See pole Teile ega meile hea, kui kaebate.“

Tad Forth ei wastanud. Ellen kuulis ta hingamist ja see näis olewat ebaloomulik. Hingamine oli kõrises — kiire — ja peatas siis kurgus. Siis järgnes sülitamine. Ellen kõhkus tagasi. Ta haistis werd.

„On sul walu, onu?“

„Kõrmetab nagu põrgu.“

„Oh! kui hirmus! Kas ma ei wõi midagi sinu heaks teha?“

„Ei, ei. Queen on juba kõik teinud, mis võimalik, peale — wäikese palwe.“

Colter naeris — tehhaslase aeglast, weniwat naeru. Kuid Ellen tundis kaastundmust haawatud onu wastu. Ta oli teda alati wihanud. Ta oli olnud joodik, mängija, kes raiskas ta isa warandust; ja nüüd oli ta põgeneja, kes lamas waludes, wõib olla surmawalt haawatuna.

„Jah, ma tahan su eest palwetada,“ ütles neiu taha.

Tadi hääle muutuses oli kurb kõla, mida Ellen kiiresti taipas.

„Ellen, ja oled ainus hea inimene Forthide hulgas — kogu neetud sugufonna seas“, ütles Tad. „Taevas! Nüüd alles selgub mulle asi. . . Oleme sinu kiskunud põrguliku saatuse siis!“

„Jah, onu Tad, mind kisti jellesse — aga loodan, et see pole weel põrgu.“

Elleni hääle katkes.

„Pole midagi loota, midagi loota, Ellen — kui mitte —“

„Ho, lõpetage see kõnelus, mõistate?“ katkestas Colter ägedalt.

Ellen imestas, et Colter tohtis walitseda onu üle, kes oli haawatud ja abitu. Tad Forth oli olnud wiimane, kes kellegilt käskufid wastu wõttis. See Colter omas Elleni filmis filmipaistwa suuruse, nii iseloomult kui kehaliselt jõult — kõrge kaju, sünge, liikumatu, imeliselt ahwardama kaju.

„On Colter sulle jutustanud, Ellen — See'ft ja Jackson'ist?“, küsis haawatu.

Onni pikkane pimedus näis Ellenit kaitawat uue juure ainduse eest.

„Colter ütles mulle, et isa ja onu Jackson meile siin wastu tulewad,“ wastas ta kiiresti. Ta kuulis Tad Forthi rasket hingamist, siis kõhis mees, sülgas, hoigas.

„Ta on sulle waletanud, Ellen. Nad ei tule meile iialgi enam wastu.“

„Mispärast mitte?“ jostistas Ellen.

„Sellepärast Ellen —“ wastas Tad Forth karedalt hingeldades, „et su isa ja — onu Jackson on surunud — ja maha maetud!“

— — —

Tund hiljem leidis Ellen jälle jõudu tule juure minna ja weidi süüa.

Colter ja teised mehed teenisid teda waiwita tähelepanuga, heitsid temale aegajalt mustade sombreroode alt salajaseid pilke. Pime õõ lastus waihana. Ainustki tähte ei paistnud taevas. Tuul hoigas määndades hoowiisil ja selle üfifitu, warjatud koha kogu iseloom oli koos kõlas Elleni meeleoluga.

Ta tõusis ja küsis:

„Kus wõin ma magada?“

„Joon küünla ja siis tehke enesele ase Tadi juure.“

„See on õige.“

„Ohoo, kui usute, et meelitused ta kõnelema panewad, siis eksite,“ seletas Colter külma teraskõlaga hääles, mis Elleni närwid tufsuma pani. „Noomisin teda tublisti ja käskisin tal suu pidada. Kui ta räägib, siis peab ta kõhima ja siis tuleb weri. . . Ja: Ma olen wist õige mees Teile seletama, kuidas Teile isa ja onu langefid. Tad ei näinud seda ise mitte.“

„Jutustage mulle kõik, Colter!“ ütles Ellen.

„Ho, hea küll. Tulge siia.“ Colter tõmbas Elleni laagritule äärest õõ pimedusse. „Waene laps! Kogu asi kipitab mu südamel.“

Ta pani kae Elleni ümber ja tõmbas ta enese ligidale. Ellen tundis seda, kuid ei pannud wastu. Kõik ta meeled näisid olewat waiwunud haiglassse, kurba eelaimdusse.

„Te teate, Ellen, et Teid alati olen armastanud?“ küsis Colter tafa.

„Ei, Colter. See on mulle uudis — ja ma ei kuule seda heameelega.“

„Ho, mispärast ei pea Teieseda mitte kuulma. See on tõsi. Ja veel enam — Te isa lubas Teid mulle naisteks, emmekui suri.“

„Seda Teie waletate, Colter.“

„Wannun, ei waleta, Ellen,“ wastas Colter kirgliku ägedusega. „Olin wiimane, kes temaga kõneles. Ta teadis, et olen Teid juba aastaid armastanud. Ja ta ütles mulle, et näeb Teid meelhamini minu kuni kellegi teise hoole all.“

Ellen ei teadnud sügawas segaduses midagi wastata. Ja Colteri kiire enesekindlus ei lastnud emast niipea efsitada. Elleni olek oli teda nähtawasti filmapilguks üllatanud ja talt tafaalaalu rõõwinud.

„Et ma abielluks rõõwliga — inimesega sarnasest trobitonnast!“ hüüdis Ellen tülpinud uskmatuses.

„Ho, Teie isa kuulus samuti Daggsi saltkonda kui mina,“ wastas Colter, tagasi wõites jaheda üleolemuse.

„Ei!“ hüüdis Ellen.

„Jah, muidugi, juba aastaid,“ seletas Colter rõhuga. „Tehhases. Ja see oli Teie isa, kes lastis Daggsi Arizonasse tulla.“

Ellen katjus ennast wabastada, aga ta jõud ja julgus raugesid ja Colter pigistas teda kõwemini enese najale. Üksna äkki langes Ellen kokku. Kas wõis ta saatusse eest põgeneda? Midagi ei näinud ta enam olewat, mille eest oleks maksnud wõidelda.

„Sea küll — ärge hoidke mind nii kõwasti,“ ütles ta. „Ja jutustage mulle, kuidas isa tapeti — ja kes — kes —“

Colter kumardas ettepoole, kuni nägi Elleni nägu. Pimeduses nägi Ellen ainult ta filmade wälkumist sära. Ta tundis mehelikku wõimu selles kehas, mis teda enese wastu surus. Kõik näis ebatõenäolilik — nagu inetu unenägu — süinge õõ, tuule hulumine, õudne üfsildus ja see rõõwel oma tahtesõuga, mis mõjus nagu külm teras.

„Me tulime Greaves'i poodi tagasi,“ algas Colter. „Ja et Greaves oli surunud, siis jõime kogu ta napsu ära. Mõned meist olid purjus. Bruce oli purjus ja Tad — oli ka purjus. Te isa jõi rohkem, kui iialgi warem. Kuid ta polnud mitte täielikult purjus. Ta tundis äkitselt nõrkust ja hakkas sellest kõnelema, et keegi Jäbelite juure läheks rahu paluma. . . . Ta oli nõus kõik unustama. Daggsi surm — ja see hirmus õudus, kuidas Jean Jäbel tappis Greaves'i — oli wõtnud Teie ifalt wõitlushimu. Ta ütles mulle: ‚Colter, me toome Elleni ja

lahkume siit neetud maalt — ja algame uut elu — kus meid keegi ei tunne.‘“

„Oh, kas ütles ta seda tõesti? Kas oli see tõesti ta kawatjus?“ muiksus Ellen.

„Wannun seda oma surunud ema mälestuse juures! . . . Ho, ja kui õõ tuli, ratsutasid Jäbelid pimeduses lähemale ja algasid lastmist. Nad löid ufse sisse, katsusid meid pääsivohuuitfuga wälja tõrjuda — ja tegid muud kõra. Siis läksid nad minema ja me mõtlesime, et meil selleks õõks on rahu. Sellest hoolimata walwasime. Olin kõige fainem ja juhtisin salfa. Meil olid joomise pärast tülid. Teie isa ütles, et kui nii jatkame, tähendab see Jorthide wäljasuremist. Ja ta tahtis Jäbelitele järgmisel hommikul welda lasta, et on walms sõjariistade rahu tegema. Pidin asjas Gaston Jäbeliga kokku leppima. Noh, Teie isa läks Greaves'i tuppa magama ja weidi hiljem läks ka Teie onu Jackson ta juure. Mõned mehed heitsid pee pörandale. Mina walwain kuni kella kolmeni hommikul. Muutusin siis nii uniseks, et ei wõinud enam filmi lahti pidada. Aratafin Wellsi ja Slateri ja lastsin neil walwata, mõlemas poe murgas. Siis heitsin letile, et weidi tuffuda.“

Colteri tafane hääl, ta hingetu põnemus, ärewus, millega ta näis heitlewat ja ta loo lihtsad, asjalikud üfsitasjad mõjusid Ellen Jorthile. Ainult Colteri olek ta wastu oli tas äratunud ebamääraste umbusalduse. Ta mõistust walitses kurbus. Pildid, sfseenid, mis Colteri sõnad esile kutsusid, olid nii ehtsad, nagu metsiku kuristikku süngus ja õife üfsilduse lagedus — nii ehtsad kui imelik asjaolu, et ta istus kannatlikult rõõwli kaenlas.

„Noh, mõne aja pärast wirgusin,“ jatkas Colter kõhatades. „Oli hall hommik. Kõik surmawaitne. Midagi näis olewat korraft ära. Wells ja Slater olid jälle jooma hafanud ja uinufid müüd tinarakfelt. Siis kuulsin äkki oi-gamist. See tuli toaft, kus olid Te isa ja Te onu. Käskin sinna. Oli küllalt walge, et kõik näha. Te onu lamab pörandal — tapetud — surunud. . . . Te isa lamab moodis. Ta elas weel, oli wiimasel hingetõmbusel. Ja ta ütles mulle: ‚See Jäbel on meid magades tapnud! . . .‘“ Alnaluuf oli lahti. Wõifin näha, kuidas Jean Jäbel sisse oli tulnud. Wäljas olid ta mokassiniide jäljed näha ja ma nägin ka, et ta oli astunud Jacksoni weresse; jäljed läksid afna juure. Te wõite neid weriseid jälgi ise weel näha, kui lähete Greaves'i poodi. . . . Teie isa suri ruttu. Ta ütles: ‚Colter, hoolitse Elleni eest,‘ ja sellega mõtles ta wist mõndagi. Siis ütles ta weel: ‚Mu Jumal, kui oleffin näinud Gaston Jäbeli, emmekui oli hiljal! —

ja siis jonis ta weidi, sofistastas mõttetuid asju...
Ja siis furi ta... Ma äratafin mehed ja
päitefe tõusul kaandšime Teie isa ja Teie onu
külaski wälja ja matšime nad maha. Jšbelid la-
šid meie peale, kuna me furnuid matšime! Selle
juures sai Tad haawata... Ja see, Ellen,
on kōit, mis mul on jutustada. Teie isa tahtis
rahu teha. Ja see indiaanlane Jean Jšbel, see
hülilw metslane, tappis Teie onu ja Teie isa...
Pistis ta häbistawalt furnuks, laskis teda pōr-
gupiina kannatada — et ainult Jšbelite kätte-
maksu waigistada!”

Kui Colteri kare hää!l waikis, sofistastas Ellen
huultega, mis olid külmas ja liikumatud nagu
jää:

„Laske minu lahti... Jätke minu üffi.“
„Muudugi! Mōistatan seda,“ wastas Colter.
„Mulle oli wāga wastumeelne Teile neid asju
jutustada. Kuid Te pidite kuulma tōtt...
Kannan Te paki majja. Panen Teie waibad
walmis.“

Colter laskis Elleni lahti ja sammus pime-
dusse. Nagu kaalupõnni langes Ellen maha
puutūme kōrwale. Ja siis lamas ta jahedas,
niiskes warjus, lõtw, elutu. Ta ei näinud ega
tunnud öōd, tuult, külma, langewat kastet. Sil-
mapilguks, tumiks oli ta nagu purustatud piir-
ritumasi meeleheitest, arwas ennast langewat
ikka sügawamale ja sügawamale ništa, ääre-
tusse trehtrisse, kuristikku, kus heitlešid sünged
wereojad ja metsikud kiretormid ta kehas ja
hinges. Pōrgu tornilisse lõõmal Meeleheitest
igatses ta surma. Sündinud ebatruudusest, kae-
tud kurja were wandega, ühest üfsikust, metsi-
kust ja määrdinud kolgast teise tasstitud, igawesti
kaugel armastusest, rahust, rōõmušt ja kodust,
olles wāgimaldšete, alatute meeste seltskonnas,
mōistetud imelisešt saatusest armastama wōitma
tu, kustumatu armastusega ühte metsinimešt, ühte
Jšbelit, oma suguwōša weriwaenlast ja isa julma
mōrtšukat — mis oli tal Jumala pārašt weel
elust oodata? Kättemaksul! Silm filma wastul!
Elu elu eest! Kuid ta ei wōinud Jean Jšbelit
tappa. Naise armastus wōib muutuda wiha-
waenuks, kuid mitte Ellen Jorthi armastus.
Jean Jšbel wōis teda tolnu tallata, wōis teda
lūia ja alandada oma metsikis, leppimatus
kättemaksujamus — weel wiinne õhtega sofistastas
ta, et ta teda armastab ja et ta temale on wa-
letanud, et tappa Jean Jšbeli uskmatusešse. Jah,
ainult selle mehe imelik usš Elleni puhtusse oli
wōitnud Elleni armastuse. Et tema oli ainus
meeste seas, kes mōistis ta puutumatu nais-
likkust — kui imelik, kui hirmus, kui pōrutaw!
Jah, ta oli Jorthide wastu truudusetu! Truud-
usetu, nagu ta ema oli olnud ühe Jšbeli wastul!
See piin, see hinge häwitatus oli Surnu Mere

kibe wili — ta isade patud maksiti talle
kätte.

„Tahan teha lõpu,“ sofistastas ta õistele war-
judele, mis teda ümbritšesid. Ta polnud arg-
tal polnud hirmu walu ees, polnud surmahirmu,
polnud hirmu saladuslise warjuriigi ees. See
polnud talle raske, oli wiimane ekstaas, enese-
alanduse rōõmutuhin, ta armastuse kōrgem pant
Jean Jšbeli wastu. Ta tahtis suudelda Romi
kaljut, kus olid rānmanud Jean Jšbeli jalad,
ja end siis kuristikku heita. Ta oli wiimane
Jorth. Nii oleks haawatud Jšbelitele kätte-
maksud.

„Aga ta ei saa iialgi teada — ei iialgi
teada — et olen talle waletanud!“

Ta oli kadunud — kadunud ilmale, kadu-
nud taewale. Tal polnud õigust elada ega surra.
Ta oli waid wāike umbrohi eluteel, maha tal-
latud, tolnu maetud. Ta oli ainult üfsik lõng
armastuse, waenu ja kättemaksu kirjus kaugas.

Ta nāis langewat sügawamale ja sügawa-
male. Kas ei olnudki sel meeleheite kuristikul
lõppu? Kui Colter oleks tagasi tulnud, ta oleks
leidnud temas odawa mānguasja — alandatud
olewuse, kes sobis sellele alatule mehele. Et
langeda weel sügawamasse, — et leida karistust
selle eest, et ta oli āra amud tolle mehe ausa
armastuse ja enese naiselikkuse, et iše hukkuda
kehalt, wainult ja hingelt.

Colter ei tulnud tagasi.

Raksteistkümnes peatükki.

Algas külma, hall, pime hāmarus, kui Ellen
majja läks ja waipade alla ronis, et magada
roidumuse und.

Kui ta ārkas, nāis olewat juba hiline õhtu-
pool. Pāike ja taewas sārasišid läbi maja lagu-
nenud katuse. Ta onu, Tad Jorth, lamas omal
asemel, mis oli tehtud punutud oksjadesest. Wal-
gus langes ta nāole; see oli kahwatu, kortšus
nāgu, jooned waikses lamatuses tardunud. Ta
polnud surmud, šest Ellen kuulis teda hingawat.

Maa Elleni waipade all oli paljas sawi.
Tema ja Tad Jorth olid majjas üfsi. Majjas
polnud muud kui mōlemad asemel ja lopsakalt
kaswaw umbrohi mādanewatel palkidel. Poole
ruumini ulatas toorelt kōkkulõõdud heinalakk;
see lakk ulatas järgmise bloknajani ja mood-
dustas werandataolise waheruumi mōlema ehi-
tuse katuse wahel. Waheseinad puudusid. Redel
haawapuust, mis oli kinnitatud palkide külge,
wiis üles latta.

Ellen haistis puusuitsu ja küpsewa liha
lõhna ja kuulis meeste hāali. Ta waatas wälja;
Slater ja Somers olid ühinenud salgaga —
lišandus, mis wōis kaitsemist kergendada, aga
tema, Elleni, šeišuforda pōrmugi ei paranda-

mud. Somers oli talle enast alati näidamnd inimelena, kelle eest tuli kõrval hoida.

Colter nägi Ellenit ja hüüdis talle:

"Tulge ja toitke oma kahwatut nägu."

Ta seltsimehed naerjib, mitte waljusti, waid ettewaatlikult, nagu tuleks igast lärmiist hoiduda. Siiski ärastafid nad Tad Jorthi, kes hakkas moodis wisklem aja oigama.

Ellen ruttas ta juure ja nägi kohe, et mehel oli palawik ja ta seifuford oli kriitiline. Niipea kui ta ümber pööras, awanes ta rinnahaaw. Niipalju kui Ellen nägi, polnud tema heaks palju tehtud; ainult ta kaela ja rinna ümber oli seotud rätik. See fide oli lödwenenud. Ellen astus ufse poole:

"Dooge mulle weidi wett."

Kui Colter ilmus weega, otfis Ellen omaft pakist mõnda pesutükki wõi käterätikut, mida wõiks kasutada fidemeks.

"Kas siis mitte keegi teist pole mu omist hoolimud?"

"Ho, kuramuse pihtal!" wastas Colter. "Te-gime kõik, mis wõisime. Uskuge, wastik oli teda ülesse nimile kanda. Ta oli surmalaps ja ma ütlesin seda talle ka."

"Tahan kõik ta heaks teha, mis wõin," ütles Ellen.

"Kindlasti. Tehke algus . . . Kui mind see Jean Isbel haawab wõi laheb, siis olete loodetawasti minu läheduses, et ka minu eest wõiksite hoolitseda."

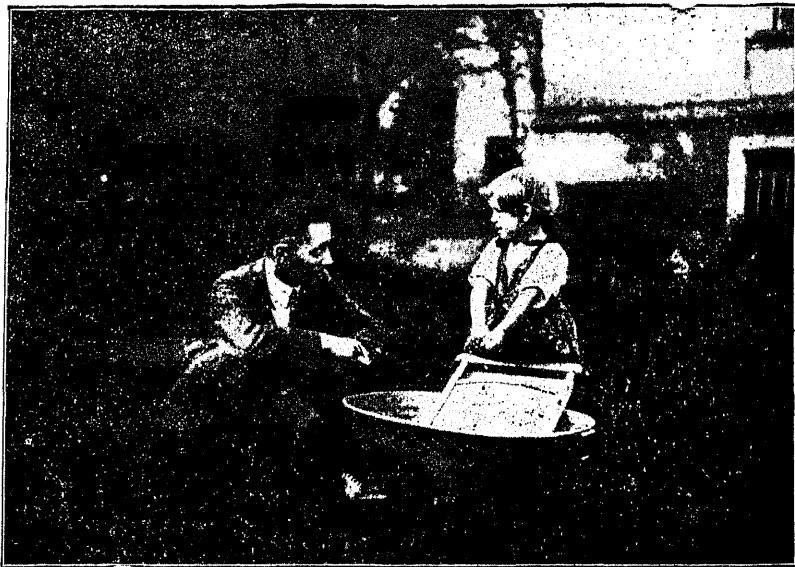
"Te näite kindlasti oma saatust ootawat, Colter."

"Wägal!" wastas see süngelt. "Somers on näinud Isbelit ja ta jalka meid Jorthi asunduse suunas jälgimas."

Wärin jooksis Ellenist läbi.

"Kas tahate siia jääda ja neid oodata?"

"Waidlesin parajasti selle küsimuse üle meestega väljas. Olen selle poolt, et lahkume maalt. Kuid Queen, see neetud rewolwringelane, tahab cowboyd Blue'd tappa, kes on wandunud, et ta on King Fisher, wana Tehhase rööwel. Keegi peale Queeni ei ihalda uut wõitlust. Sellest hoolimata ei taha nad aga Tad Jorthi siia üfji jätta."

E. Dilger. Kötshenbrodast. Väike pesupesija.
Pildistatud Voigtländeri Skopariga

Siis kummardas Colter üle läwe ja sofstistas: "Ellen, ma ei jakska neid mehi enam walitseda. Tahame mõlemad põgeneda. Mul on Teie isa kuld. Tahame täna õpsel teele ratsutada ja fiinsele maale selja pööbda."

Colter tasa, enefe ette sofstitades, lahkus ufse juurest ja läks seltsimeeste juure tagasi. Ellen oli näinud efimesel korda ta argust ja kulla nimetamine tekitas temas mõtted, mis ei lastnud end peatada, hoolimata Elleni katsetest kogu oma tähelepamu pööbda omu rawitsemisele. See ärkas nii kaugelt meelemõistusele, et ta Elleni ära tundis ja teda pilguga tänada wõis, mis Ellenit sügawasti liigutas. See pill muutis Elleni mõtete suuna. Dui kannatus ja ta lähedane surm, mida ta wõis pehmendada, äratas tas kaastunde, nii et ta unustas oma halwa seifuforra. Wool õõd rawitjes ta teda, jahutas ta palawikku, wai-gistas teda. Ellen teadis, et omu oleks ilma temata surunud. Wiimaks jäi Tad Jorthi magama.

Ja Ellen, kes istus sel hilisel tunnil üfifitus, waitkwas pimeduses ta aseme kõrwal, tundi' uuesti seda ebamadäraft, nimetat liikumist hinges seda taewa, metsa ja õõ sofinat. Mingifugune wägew wõim oli ta hinge haaranud. Ta juurdles.

Mure haawatu päraft ärkas Ellenis ja warsti muutus ta oma hoolitseniises ses suhtes kahelordseks; kuna ta nägi selles teatawat kaitset Colteri wastu.

See oli teda luuranud, kui ta allikale läks wett tooma, ja katsunud teda kaenlaksse tõmmata. Kuid Ellen oli kärmas. (Järgneb.)

Karin.

Saksa kirjniku Wilhelm Jensen'i romaan.

Esimehe peatükk.

Need on Trollhätta kosjed. — Nad kohisewad juba tuhanded aastad, enne kui leidus dus korm, mis neid wõis kuulata.

Raugele üle kaljude puistawad nad oma hõbetolmu, mille peal päikesewalgus rõõmsates wärwides sirab ja särab. Raugemal aga silmipimestawa majesteetliku loori all woogawad ja mäsawad kukkuvad, tormilised weed.

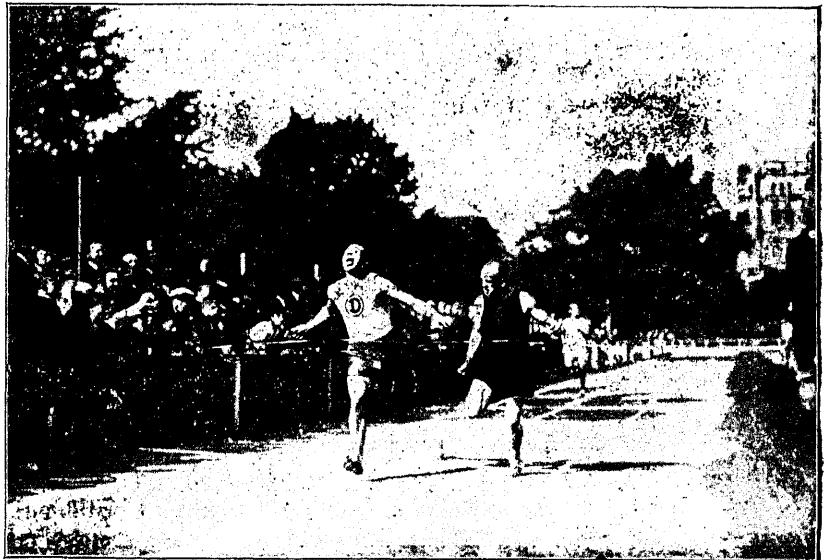
Need on Trollhätta kosjed. Nad kohisewad üle päewadest ja aastasajanditest. Poiss, kes nende ääres mängib, saab mehiks ja ta juuksed pleekuvad. Ja kui ta, kepile toetudes, wiimast korda wälja wangub nende juure, siis on nad samasugused kui tol päewal, mil ta neid esimest korda nägi, lilledest raamitud kui kewade, ja hõbewalged kui tali. —

On hea istuda Trollhätta ääres sel, kes tahab midagi unustada, millest kukkuvad weed üle rajawad. Nad tulewad nagu inimeste saatus, rahulikult, lähipaiswalt, ja suudlewad noogutawaid rohukõrsi, mis nende kohale kummardawad. Siis wäike pööris ja kiirem kohin, mitte märgataw, mitte aimataw — kuid waius ja selgus on läinud ja ei tule enam tagasi. Kiiremini tormawad nad edasi — ifka rutemini aetud, paratumatumalt, siis äkki tormawad nad mühiseses alla neelawasse sügawusse. Kui esimesed inimlikud kujud, tulelwiipiigiga põhjapõtra taga ajades, lõuna metsadest lähenesid, tõmbi näoga ja kõrgete põsekontidega, kollakaspruunid juuksed hahäl ottsaesijel, õhuke habe lõua otsas ripnemas nagu närtsiw sügisrohi, ja pulstinud nahatükk ümber niuete — siis teretas neid Trollhätta kohin. Kas olid need aastatuhanded, mil nad ta mete ääres istusid? Nad ei kirjutanud raamatuid, mis sellest oleksid teateid annud, ainult Trollhätta wood jutustasid nende loost. Nad wärwusid punaseks nende wereft, mida walanud walgenäoga wõitjad, kellekohmakad laewad Läänemeri sinna kandis. Beatumatumalt, edasi keerledes tunglesid

Euroopa rahwad nagu Trollhätta kukkuvad weed. Siis kõlasiid Odini kiidulaulud nende kaldal ja tema järeltulijad, kes maha maa peal e saabunud, walitsefid Gooti ja Rootsi rahwaid. Unglingideks kutsuti neid ja nad nimetasid endid Upsala kuningateks. Nastasajanded tulid ja lätsid — kes tabab kuulda nende teateid hallidest päewadest, kuidas nad tagasitulematult alla tormasid aja kõiteneelawasse sügawusse, sellele kohisewad seda Trollhätta weed.

Ja uuesti sünnitas lõuna oma sülest uue maailmawapustawa liikumise, ja Läänemeri kandis ta siia. Kuni Sumehättani kaljukõrre-tesse lendas ristiusu sõnum, ja wägew sugu keda kutsuti Folkungiks, astus rootsi troonile. Raugele laiufid riigi rajad, kuid ühes nendega kaswas himustamine, warahimu ja walitsemisenälg, ja kes olid kõige kõrgemale tõusnud, kukufid purustatult alla sügawikku nagu Trollhätta mahutawad weed.

Siis tulid nad esimest korda üle kitsa maaneeme, mis Rootsimaad Seelandist lahutab, wanade normannide järeltulijad, kes olid asutanud merestümbritsetud saartele oma wikerlasteriigi. Range käsi oli wäikese daani rahwa koon- danud, nii et ta kõige wägewamaile julgesti wastu astus, ja parteikiusust kõdunew Rootsi langes neile kergetks saagiks. Mõni miil Troll-

G. Grimm, Dresden. Wiimase sekundil, Spordi üleswõte Voigtländeri Heliariga.

hätta koskedest eemal langes ta Falköpingi juures ühe naise kätte, ja Odini lapselaste pea peale pani Daanimaa Margareta oma wõijaakäe.

Tunedasti, wihaselt kohisefid Trollhätta weed. Kes istus urijewate woogude ääres, pidi seda kuulma; mühisewas kuffumises kõrgusest kohisefid nad wõitjate üleemeelsust: tundedaltweerewalt alla sügawikku kuffudes pahandafid nad wõidetute häbi üle.

Kas oli Karl Ruutson neid kuulanud, kui ta mööga haaras ja daani raudahelad puruks tagus?

Wõib olla tema, aga need, kes talle järguesid, mitte enam. Üksiku wõimui peale kadedad, ei fallinud maa suured enefe üle enam kuninganimine. Küll langes ülemwalitsus töepäraselt Sten Sture kätte ja see pärandas ta oma pojale ja pojapogadele, aga kangekaelne aadel tunnustas teda ainult „riigiasjade walitsejana“ ning kasutas iga juhust tema tõsise jõu halwamiseks. Kurwalt kohisefid Trollhätta weed, sest Rootsi kuulsus ja suurus oli waid paiste ja pettus — tema kohal seisis tolle Kalmari uniooni wari, mis tema esimene wõitja, Margareta, saawutanud ja mille alusel Daani kuningad õigusega kandfid Rootsi ja Norra krooni. Et ükski ta järelelõijateft küllalt tugew polnud seda ka töepoolest pähe panema, see wõis rootsi suurte meeste lühinägeliifi filmi petta — Trollhätta weed kohisefid hoiatawamalt, õnnestumustawamalt; nemad ei lastnud end petta ja weeresid kõnehelilise manitsusehüüdegaga Margareta pojapojale wastu, kui see, mööt käes, kaldale kargas, et Kalmari uniooni krooni wägimallaga teostada. Küll hõiskafid nad weel kord, kui Christiern Teine pärast werift Bräuntyrka lahingut Sten Sture eest tagasi põgenes, aga ta tuli tagasi ja Sten Sture langes. Kõwa, heatahtlik käsi, kes omamaa suurte kangekaelse tahte maa kasuks ohjas hoidnud, lamas weritult tolmus, ja naerdes haaras Christiern Teine krooni järele, mille rootsi aadel temale tahtlikumalt wastu kandis, kui mõnele oma keskelt wõrjumuile, kes seda oleks tahtnud. Stokholmi kirikus pani ta krooni omale pähe; ta wandus pühäl õhtusöömaajal püha wande, et tahab Rootsimaa põhiseadust austada ja eesmised andeks anda. Kolm nowembripäewa kestis pidulik juubel Stokholmi tänawail: õõ muutus päewaks, sest kuninglikus lossis ei kustunud küünlab enne päikese tõusu. Seal kõlisesid kogu rootsi aadeli peekrid kuninga kiituseks, ja naeratades sammus Christiern Teine rõõmusest joobunud ja weiniistuiumate inimeste keskel, kaelustas piiskoppe, juudles riiginõunikke ja pigistas truusüdamlikult ja kõwasti Stokholmi pärjermeisteri

lätt. Ja siis löi kuningas rõõmsasti käed kofku ja laulis oma lallutawate wõõraste aiks lusstilku laulu. Minult Trollhätta weed kohisefid tundedalt, saladuslikult, ja kiskufid pruunid lehed, mida sügisetuul nende kohal lennutas, keerledes sügawikku.

Neli ja pool aastasajandit on toft nowembri kuupäewast saadik möödunud. — — —

Mus ja kaunis oli too nowembripäew aastal 1520. Loobum päike kuldas Põhjala Neapeli punaseid katuseid ja peegeldus sügawpunasena Mälarijärwe waiksel pinnal. Põhjala sügisrahu uinus wõõrale waatlejale Rootsi pealima kohal, sügisrahu, mis wastandina kätawale juubelile, mis weel alles hiljuti turul ja tänawail walitsenud, kunnamalifelt ilma tor-
kas.

Rootsimaa keskmisedki maa-alad on weel tänapäew oma ruumilisele laiuslele waadates õreda elanikkonniga warustatud, ometi elab seal praegu wiiskorda enam elanikke kui tookord. Suured järwed ja kaljud on jäänud; nende wahel aga seisawad müüd penikoormate kaupawiljakandwad põllumaad, mis tookord olid alles laiad kõrbed. Kolm suurt weepeeglit, Mälari, Hjalmary ja Weneri järwed, utlaawad otsejoones idast läände peaaegu kogu riigi laiuselt läbi; nende juure seltsib pisut lõunapool määratupikk Wetterijärw. Nende wahel wahelduvad orud ja kiwimäed, melankoolsed kuusemägestikud ja all sügawas kenad bukipuumetsad. Ja kõige peal, nagu pealima katustel, seisib nowembrikum õhtupäike pehmel ja rahulikult, nagu emustaks ta detsembri asemel maid, Põhjala kewaadekuud. Hjalmary järwe waikwatel wetel, samuti Mälari kätawail, pikil lainel, mis tasakesi Stokholmi lossi kõrgeid kiwiasmeid loputasid. Terawatel külakirikutornidel ja rootsi aadeli üksikult seiswate losside kätawailistel katustel, mis särawate weepeeglite wahel kirjust sügislehestikust wälja maatasid. Edasi läänepool Wenerijärwe merelaiusel pinnal tema lugematute saartega, mille lõunastast lai Götaelk Kattegati poole hakkab weerema.

Siis tulewad Trollhätta kofed.

Wenerijärwel kuuleb laewamees naikes õhus nende hoiatawat häält. Penikoormakauguses kuuleb seda karjane põllul; arglikult põikab kõrwale rändlind kõrgel õhus tema kohina eest, mis suureneb iga sammuga tema lähemale minnes. Siis ou kõrw tuimunud ja ainult silmad lendawad warifedes üles walgestwahutawa massi, mis üle järju kaljumurru mürijedes weereb alla õudsesse sügawusse. Paljad, järjub graniitkaldad wõtawad neid all wastu, tõustes püstloodis üles, nagu hiiglakäe tehtud müürid,

mis metsikud, taltsutamatud weed peavad tagasi suruma oma sängi. Minult siin ja seal kasvab kiiviplaatide wahel mõni üffik puu ja hällitab oma läänepoole paendumud latwa õhtu- tuule, looduwa päikese käftjala ees.

Üle Wenerijärwe tuli ta pikkades inter- wallides, silitas kose pea juures kaljude pruune samblaid, ja kuna ta mööbus, kaduwaile päike- sele järgides, riimas ta oma nägematu kägega tasafesi wiimaseid lehti puulatuwades ja kandis nad manglewal lennul üle lameda mäeweeru alla kuristiktu kaldale. Lustilikult lendlesid need lehed üle ühewärwilise maapinna, weel sekund aega, ja Trollhätta niiske uduwihm oli neist kinni kahnunud ning paiskas nad keereldes alla.

Lehe lehe järele, ifta samas õhtumängus, millest raskemeelne loodus oma üffinduses näis löbu otfiwat, küsimata, kas inimesefilmad seda nägid wõi ei näinud.

Seal kahnab üks käsi ühe järele neist leh- tedest, mis teiste kannul möödnud. On ometi olemas seal inimesefilmad, mis kõik näewad; kaks suurt, waitset filma.

Kaljune maapind, samblaga ja kanarpikuga öredalt kaetud, laius ülespoole Trollhätta ää- rest, wõib olla sada jalga kuni paljale kõrgus- tikule, kus seisid kolm neist puudest, mis oma lehetumaid ofsi wastu sinetawat silmapiiri lii- gutasid. Siin ja seal kerkis mõni kaljurahn nagu laud wõi kunstlik hüglatool maapinnast, ja ühe sellise, keskmise puu lähedalt sirutas käsi õhukse.

See käsi oli nii kitsas ja ta sõrmed nii lä- bipaišwad ja peened, nagu seda wõisid olla waid Freia känd, kui ta oma kuldakalifi ho- busleid hõbeohjadega juhtis. Nüüd paistis, nagu oleks ta pehmetest marmorist tehtud, ümmar- gune tõstetud käewars nagu puu horitfondilt filma ja heitis tagasi walget, rõõmsat walguist.

Kas oli see Freia, kes maha tulnud Oduri otsima ja nüüd wanal Odurikwil istus? Im- letajad laulsid temast, tema filmad olla igawene kewade, tema turi ja põsed walgus. Ja wal- gus oli kõik, mis temalt tuli.

Kuldwalgus juustelt, mis kahele poole soe- tud ja istudes kuni alla halli kiwipinnani lan- gesid. Õhtupäike heitis sinna oma wiimase pais- te, nii et wõimatu oli aru saada, kus juuste kuldniidid algasid. Taewa sinuwõlwi wastu oli see nagu paisuks mäemehele sügawal all wõl- witud kaewanduses tuhniist kiwist äkki wastu walgušestkirendaw soon. Tema esimene mõte ei ole mitte omandus ja wäärtus, mis selles pei- tub, — unenäoliktult, imeliktelt liigutatuna sei- sab ta ja wahib täis sõnatumat wõlumušt loo- duse magusale saladusele. —

Nii istus neiu seal nagu waitne, magus

saladus, mis Trollhätta sügawusest tõusnud, et hetke aega punetawas õhtuehas oma walget näkineitši ofsaesist pešta. Kas oli tal seal all olnud külm wõi märg, et weel forid üles tuli elu roosikat sära oma põskedele woolata last- ma, enne kui pikk tali ta alla külma kiwi külge kütkestas?

Ei, oli weel mingisugune walgus, mis te- mast wäljus ja sellele wastu rääkis. Kui muu- tusidki juuksed all sügawikus sulakullaks ja tar- dusid käewars, ofsaesine ning turi läikiwaks alabastriks — sügawikus sellist kallistikwi ei leidunud, millest looduse wõlujõud ostaks teha sellised filmad. Need kuulufid pealiskmailmale ja Põhjala taewale, mis neendesse oli mahutu- nud oma muinasjutulise walguse, oma melan- koolfuse, oma nimetult naerwa ja kurwa weet- lemuse.

See wõis olla igakõks tema ilusatest nais- elanikkudest. Gefione, karstuse jumalanna ja neitšilikfufe kaitšja maailmas. Gylla, kel ilusad lokid, ja Gna, kes heljub päikesefiiril. Glyn, kes suudleb oma pehmete huultega õnnetusepi- sarad palgelt. Siõna, kes südames kõige ma- gusamad tundmused oma jumaliku käge ära- tab Ja Löbna wõis ta olla, kelle filmade ees ei pääsi ükski wiha ega waen. Wara, kelle pilk kõik riimas peitunud saladused ära näeb, ja Synia, taewa ilus naisolewus.

Kuid kõigilt neilt wõtsid luuletajate huu- led kõige ilusama ja tegid sellest Freia, kõige magusama jumalanna Walhallas. Sügawese ke- wade panid nad tema filmadesse särama, wõ- luwamat ei ofanud inimlik mõte enam leintada. Siis asetab saatuse weel weel walu Oduri surma üle igawese kewade kõrwale Freia filma.

Ilus kui kewade ja walu Walhalla ilusama naise filmis oli neiu Trollhätta ääres kiwil. Nüüd tõusis ta ja tema saladeta teha wari lan- ges alla mühisewaille wetele. Sihtfast riidest kleit ümbritšes ta noort teha poolpaljast turjast kuni maani; peaaegu nagu greeklanna tuunika seisid see woltides ta riimal; ainult wõõ, mis riidet koos hoidis, oli kallis, tikitud kuld- ning hõbeniitidest. Riitad ribad hoidsid teda õlgadel ja all langes tal walgest löwendist alusriietus kerges kräsus kuni poolde käewarde.

Peale selle üffitu neiu polnud, kui kangele film nägi, ainuškki elawat hinge. Siitumist küll; tuul kõwenes ja paenutas purtoški tagasi, jook- sis läbi madalate pööstaste, mis peaaegu kuni kõskedeni ulatasid. Aga kuulda polnud ei tuule- kohinat ega okste praginat; Trollhätta neelas iga wäheha kohina oma mõotmatusse, mürise- wasse kohinasse.

Ka kohinr sügawais langemud lehtedes üle- wal pool kõske pööstaste wahel neelas. Ta tuul

juufis hooti nendest üle ja rabiastas kuiwanud lehti, aga siis seisis lai lehemäli jälle wait ja aimult ühes kohas kestis lehtede kerge liikumine edasi ega jäänud rahule. Paistis, nagu oleks mõni haab madalate pöösaste hulka sattunud; ometi kerfis see kord siin, kord seal esile, ja iseäralikuna paistis silma, et rahutu punkt põigiti üle mäe jõe poole liikus.

Ruid, nagu belbud, terawamgi korm ei oleks jeda mõinud kuulda; aimult silmad, mis tähelepanelikult tema peal wiibisid, oleksid jeda mõinud näha.

Sette aega näis, nagu oleks jeda teinud noor Trollhätta näff. Ta oli päikejale, mis kadus punetades filmaringi taha, selja pöörnud ja waatas tagasi jõe mööda üles. Aga tuline fetas oli ta nägemisejõudu pimestanud ja wäriemapanemalt tuli ühtlasi tuul Wenerijärwelt ning puistas pöösaste pruunid lehed segamini.

Ta tõi weel midagi enesega, umbes nagu lehe, mille järele neiu enne kae wälja oli sirutanud. Ometi ei olnud see leht, waid oli mingisugune teine Trollhätta ilus külaline, Põhjala mägestikuüksinduse laps, mille peale loodus oli samasuguse weetlewuse wälja walanud kui neiu peale. Tal oli midagi Apollosti, lihtilusast liblikast, kel suured jarafilmad walgel põhjal — see wõrdlus tuli keelele, kui see kummaline liblik müüd, tuule mõimu all olles, temast mööda alla wee peale kisti. Neiu järgis teda heffe aega filmadega, siis jooksis ta äkki nagu kergejalgne laps temale mäest alla järele.

Urwata wiiskümmend samm tema ees kerfis pöösaste kuiwanud lehtede wahelt — sealt, kus sel hetkel näis haab seiswat, mille lehed wärtsesid — üks pea ja waatas imestades walget neiu, kes liblikale ruttu järele jooksis. Siis taganes imestus neis hallides tarkades filmades järsu ehmatuse eest, mille sõna tugewad käwarred näisid kuulwat, sest müüd lendasid pöösad nii ägedasti kahelepoole laiali, et see Trollhätta mühinast hoolimata alla jõeni kajas.

Ometi ei kuulnud neiu jeda wõi ei pannud jeda tähele. Kõik ta meel ja mõte wiibisid liblikal, et teda enne weel kätte saada, kui tuul ja uduwihm ta alla kosjesse kiskusid. Mitu korda kahmas ta käega liblika järele, siis aga kartis ta ehk jälle, et liblikast liig kowasti kinni kahmab, sest tema peened sõrmed olid sedawõrd saamatud, kuiwõrd ta jalad ofawad olid ja julgesti libedat mäekülge mööda alla libisesid. Asi näis olewat kardetaw ja oli jeda tõesti weel enam; hallid filmad, mis kahetümne samm peale lähenemud, nägid jeda selgesti — tarwites aimult mõni pudenew kiwi lahtistuda, wäär-

samm tulla, mõni komistus, ja neiu meeres peatamatult metifikute wete pöörisesse, mis mõni samm kaugemal ta ilu igawesti sügawikku mat-
sid.

Asjatu! Wali, peaaegu wihafeltkajaw hoiatuskehüüe, mis nüüd nooremehe suust tuli, kustus müüd kosjekohinas, mille kormal hädaohus wiibim neiu wiibis. Ilmaaegu oli ka ta soow ja sübidus teist hädaohus wiibimat wäästa, jeda Trollhätta otja deemonliku jõuga näis enese külge tõmbawat. Sekund aega wõitles liblik weel peene, niiske tolmuga, mis temast kinni haaranud, siis kuffus ta wettinud tiimul weepiimale, samal hetkel, mil neiu kaldalt kaugele wälja sirutatud käsi temast kinni hakkas. Aga ühtlasi wajus muhe rohu mätas, millele neiu põlw toetus. Ta suust kajas tajane kiljatus ja ühtlasi kahmas ta teine käsi enese taha, sealt asjatult pidet otsides. Wähenes wägew woog, ja näis, nagu sirutaks ennast mingisugune hiigla käewars Trollhättast wälja, et kinni haarata neiu kulbjuuistest, nagu naeraks keegi rahutumas sügawikus rõõmsasti, pilkawalt ja meel-
uimastawalt. —

Betlik mätas wajus ja wajus —

„Gustaw!“ hüüdis neiu ahastades —
„Gustaw!“

„Siin ma olen!“

Nagu metsloom kargas mees üle wiimaste pöösaste, komistas ja kuffus just surmaähwar-
dawa kalda ääre maha, aga oma pahema käega kowasti maast kinni kahmates jäi ta peatuma, pahema käega ettewaatamatu neiu keha ümbert kinni haarates, kes juba wee lähedale wõjunud, ja teda ebaharilikku jõuga Trollhätta käte wahelt tagasi kiskudes.

See kõik sündis kiiremini kui jeda saab ütelda, ja sama kiiresti oli neiu, toetatud aitajast käest, jalgadele hüpanud ja waatas oma elu-
päästjale näkku. Ta oli kae wälja sirutanud, tõmbas selle aga poolelt teelt wiivitades ta-
gasi.

Wöörassti filmitjes teda imestades, aga ta filmitst oli näha, tema hämmastuse põhjus pol-
nud muud kui neiu imeline iludus. Mees wõis umbes kolmkümmend aastat wana olla; ta oli pika kaswuga, terawate ja ilmekamate näojoon-
tega kui harilik rootsi tüüp. Lumedad juufed seisis segaselt ta otja ees; ka tema riietus il-
mutas wõitlust pöösastega ja okastega. Ta mär-
kas neiu wäljasirutatud kae wiivitust ja äge, pilkaw joon ilmus ta suunurkadesse.

„Kas su elu tõesti ei ole jeda wäärt, et oma päästjale kätt annad?“ küsis ta tufajell.

Ta toonis peitus weel enam lubamatut kui sõnades.

Sele puna lendas üle kõnetatu otjaesise ja

pöskede; neiu sale feha jirgus neiuulikult uhkesti ja samasugune vastus hõluis ta huultel. Aga ta võis mõelda, et kuigi mehe sõnade vorm haavam oli, tema mõttes ometi tõde peitus, et ta ilma tema tugewa käemarreta mitte enam lewalt siin ei seisaks, ja vastas lahkesti:

„Mina arvasin, et olete —“

Mees katkestas teravasti ta sõnad:

„Mina mitte üksi arvan, et sa mind hütüdsid, vaid tean, et sa seda tegid. Minu kõrvad kuulsid sama täpselt kui mu silmad nägid, et sa ilma minuta oleksid liblikale, keda sa ebatarwalt taga ajasid, järele kukkunud. Sinagi tead seda kõik ja tead ka, et minul selle meie maa tingimata kombe põhjal õigus oleks sinu huult suudelda ja et ma väga tagasihoidlik ja leplik olen, kui ma selle eest teist taju ei nõua kui seda.“

Ta kahmas oma viimaste sõnade juures neiu peeneft käest kõvasti kinni ja suudles seda. Neiu oli esialgu temale filma waadanud, nüüd pidi ta filmad maha lööma, ilma et ise oleks teadnud, mispärast. Oma käegi pidi ta tema kätte jätma — mehel oli õigus, ja kui tal ka õigus ei oleks olnud, tema olekus oli midagi, mis vasturääkimist ei sallinud. Ta ei kartnud — mis paha võis see temale teha, kes oma elu oli tema eest kaalule pannud —, aga kuna ta oma kätte tahetult tema kätte jättis, vaatas ta aralt alla teisele käele, kust ta ifegi surmahädaohus päästetud liblikut ei olnud lahti lastnud. Ettevaatlikult oma pikki katsumisjarwi wälja sirutades, ronis liblik neiu sõrmede wahelt wälja; ta näis tundwat, et see see käsi temale head oli teinud; sest ta ei teinud katsetki lendu tõusta, waid jäi tema käele rahulikult istuma nagu walgele lillele, ainult aegajalt nagu tänuks tiibu laiali ajades. Ra noormees waatas filmawilgu waitides liblikale, siis ütles ta ägedasti:

„Kas sa ei tea, et narridele, kes ise endid hukatusjele wiimad, waba woli tuleb anda? Nägid ise, et nad muidu oma päästja enesega kuristiku tõmbawad. Kes oleks mind aidanud, kui mina oleksin nii jõle kui — kui sina?“ lõpetas ta ruttu ja hakkas lähidalt naerma.

Neiul oli, nagu oleks midagi ta rinda tit-

A. Böhle, Berlin. Akna juures.
Üleswõte wastu walgust Voigtländeri Skopariga.

sendanud; kas oli see äkiline õhtuwilu, wõi oli see wõõra mehe kummaline olek siin kaljuüksinduses?

„Mina Trollhättat ei karda,“ vastas ta tawja. „Tunnen teda juba lapseft saadit ja tema pole mulle iial midagi teinud.“

„Trollhätta!“ Neiu ootamatult ilmunud imelit feltiline kordas üllatult seda sõna. „Kas on see teie Trollhätta, millest te niipalju lugu peate? Laske mind waadata, kui metsis see teie kuulus märatseja dieti on!“

Kiire hüppega oli ta karanud kaljulauale, mis ülewal kuni kose wahuni wälja ulatas, ja kumardas alla waadates hulljulgelt kuristiku kohale. Seekord kiljatas neiu kartlikult; mees ei kuulnud seda, ta nägi seda ümber pöördes alles neiu huulte liikumisest ja näoilnest, ja tuli naerdes ning juustest weetolmu pühkides tagasi.

„Sänesele teeb lõbu, kui koerad teda jälgivad; teie Trollhätta on tubli poisj,“ ütles ta lustilikult. „Kas oleks julle see meeldinud, kui ma sinna alla — ta osutas sinna — „oleksin kukkunud?“

Neiu waatas talle rahutult ja wastust andmata filma; nähtawasti tõusis temas kahklus, kas wõõra laia otsaeitse taga kõik korras on. Seelegi jatkas see wastust ootamata:

„Ah, sina ei oleks mitte sinna alla roninud järele vaatama, mis minu kontidest saanud, ainult koerad oleksid mees jäljed kaotanud ja nende isand oleks neile selle tänuks rihma andnud.“
(Särgneb).

Lady Calville ehe.

Austria kirjanik **A. Iwars.**

Neljanda avenue maa-alusel raudteel kohtasid nad juba nädalate kaupa iga päew. Nad wiibisid kahekesi wagnis. Neiu nagu oli murelik ja tume, kui ta pead raputades ütles:

„Ei, mister Burton. Teie ettepanek austab mind wäga, aga ma ei wõi iial Teiega abielluda.“

„Miks mitte, miss Clarke?“ Mister Jack Burton waatas hirmunult neiu näole. „Kas olen ma Teile siis nii ebasümpaatne?“

„Seda mitte!“ Miss Clarke näost lendas üle õrn puna. „Seda mitte, otse wastuoksa,“ ütles ta wahwasti; „kui ma iial kellegi naiseks saaksin, mister Burton, siis saaksin ma Teie naiseks.“

„Mispärast siis mitte. Mul on adwokaadina juba nimi, minu klientide arw kaswab ja mul on juba 20.000 dollarit raha kokkuhoitud. Seda pole palju, aga küll see summa kaswab. Wõin oma naisele pakkuda mõnusa elujärje.“

Miss Clarke naeratas.

„Olen praegu mister John Craveli juures raamatupidajanna ning saan 40 dollarit pädalas. Wõite siis isegi arwata, et minu nõuded suured ei ole.“

„Jah, aga mispärast, miss Clarke, ei taha Teie mind siis teha õnnelikuks?“

Neiu waatas mõttlikult oma ette.

„Wõlgnen Teile otsekohesust. Minu isa on Woodrow Clarke.“

Burton silmitses teda arusaamatult.

„Mu Jumal, Teie ei tea midagi. Kas Te siis midagi ei ole kunlnud lady Calville ehest?“

Mister Jack Burton kuulis sellest esimest korda.

„Minu isa oli pangapidaja. Lady Calville tuli wiis aastat tagasi New-Yorki. Tahtis ennast abikaasast lasta lahutada ja deponeeris oma ehte, mida lord Calville omale nõudis, minu isa juure hoiule. Ehe kadus seefist mõistatuslikul wiisil ja minu isa pidi ta wäärtuse tasuma. See oli 40.000 sterlingnaela.“

„Hm.“

„Minu isa oleks wõib olla sellest kaotusest üle sanuud. Aga wargusega koormawast skandaalist ei saanud ta

üle. Teda ei usaldatud enam, hoiule toodud raha nõuti tagasi. Tema jäi maksumõuetuks, pidi oma äri likwideerima. Nüüd on ta murtud mees.“

„See pole kellegi takistus, miss Clarke.“

„Ometi,“ ütles neiu kindlalt. „Mina ei lahku iial oma waesest, wanast isast, ei wõi aga ka ühelegi mehele teda koormaks kaasa wõtta. Teie abikaasal, mister Burton, ei tohi kaasas olla luukere.“

Neiu nägi, et mees teda edasi tahtis klanida. Ta tõusis ja andis talle käe.

„Elage hästi, mr. Burton, ja kui me üksteist iial enam ei näe, hea mälestus jääb Teist mulle ometi!“

Miss Susann Clarke oli liiftiga sõitnud kaheteisikümnendale korrale, kus mr. Cravel oma bürood pidas. Ta istus kurwalt pearaamatu ees. Pisarad tulid talle silma. Mr. Cravel silmitses teda läbi waheseinas olewa wäikese akna. See wahesein seisis peremehetoa ja büroo wahel. Nii ilusana polnud wäike raamatupidajanna temale weel iial enne silma paistnud. Ta ajas rinna ette:

„Noh, miks mitte, ma lohutan teda!“

Ta läks büroosse. Mõne üldise küsimuse järele pani ta äkki oma häälele õilse osawõtte:

„Mis Teil ometi on, miss Clarke, et nutate?“

Neiu raputas pead. Kui inimene ei meeldinud John Cravel temale põrmugi. Ta nägi temas ainult peremeest.

Cravel küsis tungiwalt edasi:

„On teil muresid, soowe? Kas soowite tualette, ehteid, autot? Tarwitsete ainult pisut lahkust näidata, wäike!“

Neiu tundis ta pakse huuli oma suul.

Äkki taganes mees. Neiu silmad loitsid. Ta oli raske pearaamatu haaranud ja sellega mehele pähe löönud.

„Mis Te õieti mõtlete, mister?“ hüüdis neiu ja hõõrus taskurätikuga oma suud.

Cravel ähkis wihaselt ja kobas muhku, mis neiu talle terawa raamatu-serwaga pähe löönud.

„Ma ei waja Teid enam, miss!“ Ta wiskas kaks kahekümmelist dollarit lau-

ale. „Siin on Teie näidlapalk ja seal on uks!“

Neiu Clarke noogutas pead, pani kübara pähe ja wõttis oma käekoti. Kui ta iftiga alla sõitis, mõtles ta: „Küll ta saab hea muhu,“ ja oli rahul.

Mr. John Cravel istus oma kirjutusauual ees, pesi muhku Kölni weega ja pani sinna puudrit peale. Äkki helises uksekell. Ta ootas pisut aega, siis tuli talle meele, et ju büroos kedagi polnud. Sellepärast läks ta isekse juure, kui teistkorda helistati. Tugew mees seisis tema ees.

„Mr. John Cravel?“ küsis tulija.

„See ma olen. Mis on?“

„Usun, sellest on parem rääkida toas kui siin läwel.“

„Mina pole uudishimulik, mis Teil minule on ütelda.“

„Nii, kas Te siis ei tunnud Bill Crockerit, keda ka nimetatakse Kapibilliks? Tema ütles, et olete tema hea tuttav.“

Mr. John Cravel wahetas wärwi.

„William Crocker. Wõib olla. Ei mäleta õieti. Noh astuge tuppa!“

Mr. John Cravel laskis mehe sisse, waatas aga hoolega, et wõõras ta selja taha ei jäänud. Ta istus kirjutuslaua ette ja awas sahtli, kus laetud browning seisis:

„Noh, mis on Teil mulle ütelda,“

Külastaja wõttis rahulikult istet ja ütles:

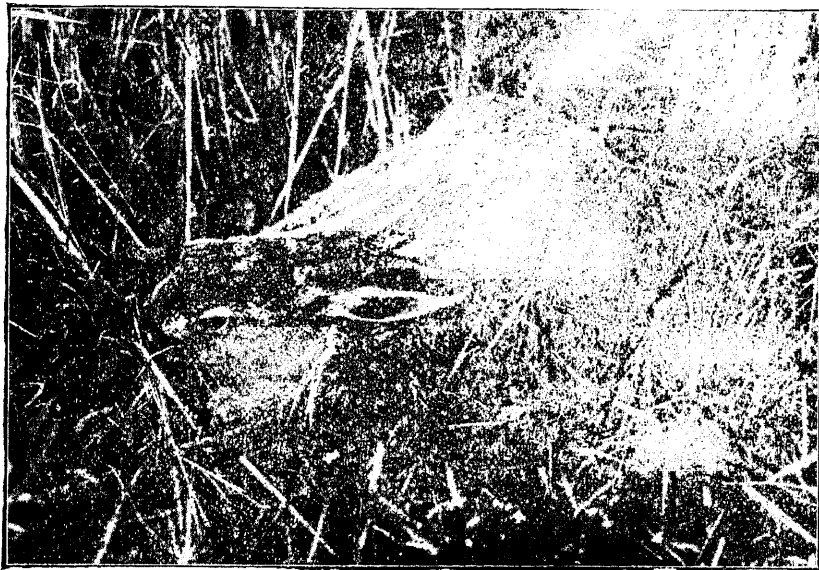
„Wiisakas ei ole Teie oma külaliste wastu mitte, mr. Cravel, ehk ma Teile küll midagi toon, mis mulle lahke wastuwõtu wõiks wõimaldada.“

„Ärge lobisege pikalt, waid ütelge, mis tahate.“

„Teie tundsite William Crockerit, Kapibilli. Tema on kaks päwa tagasi Sing-Singis tiisikusse surnud.“

Mr. Craveli näost lendas kerge tukatus üle. Külaline jatkas:

„Mina talitasin teda hästi ja kergen-

H. Fischer, Braunschweig. „Aawikue mand.“
Pildistatud Voigtländeri Heliariga.

dasin ta seisukorda nii mõnigikord. Olen Sing-Singis wangide walwur. Ja tema usaldas mind. Enne surma laskis ta minu enese juure kutsuda ja andis mulle Teie jaoks teate.“

„Milline see on? Rääkige!“

Wangiwalwuril oli aega.

„Kapibill oli raske poiss ja tema südametunnistusel oli juba nii mõndagi, kui ta lady Calville ehte wõõrandas. Tema oli waletunnistuse abil saanud Clarke teenistusse. Kui ehe kadus, tabas politsei ta, temale ei wõidud selles asjas midagi teha, aga wana patu eest sai ta kuus aastat. Tema ei jõudnud nii kaua wastu panna. Eile maeti ta.“

„Nii, ja mis laskis ta minule ütelda?“

„See on sihuke asi. Crocker arwas, et Teie mulle selle eest 5000 dollarit anate.“

„5000 kuradit,“ wihastas Cravel. „Kas olete hull?“

„Lady Calville ehe maksab 40.000 naelsterlingi ehk 200.000 dollarit. 5000 dollarit on selle juures tühi asi!“

„Ma lasen Teid wäljapressimiss eest arreteerida.“

„Oo, mr. Cravel, Cravel, seda Te ei tee. Midagi ei taha ma wälja pressida. Teen Teile ainull ettepaneku wahetuks. 5000 dollarit minu teate eest. Mina sellest küll aru ei saa, aga küll Teie juba taipate.“

J. Jaakson,
praegune Eesti Panga president.

„500 dollarit, minugi pärast.“ Waht raputas pead. „No hea küll — tuhat!“

„5000, mitte sugugi vähem. Kas tahate wõi ei taha?“

Mr. Cravel wõttis tshekiraamatu: „Kirjutan Teile tsheki.“

„Ei, sir, palun dollarites, mitte muus. Tshekki saab kinni pidada.“

„Mul pole niipalju raha siin.“

„Siis tulen homme tagasi.“ Mees tõusis.

„Saatan!“ kirus Cravel ja pööras tetraskapi poole. Tõi sealt paki sajadollarilisi ja wiskas lauale. „Lugege. Ja siis rääkige!“

Waht luges rahad hoolikalt üle ja pistis taskusse. Siis noogutas ta:

„Kapibill ütles, ütelge Cravelile, härra töötoas ahju all. Tõstsin ahju öösel asemelt ja seadsin ta jälle üles.“

Ta silmitses Cravelit, kes püsti kargas, uudishimulikult.

„Ja seda kuulen ma nüüd. Kell üksteistkümmend müiakse see maja oksjonil ära!“ hüüdis Cravel.

Ta lükkas wahi oma ees uksest välja, pani büroo lukku ja sõitis lähemast liftist alla.

Waht waatas talle mõtlikult järele:

„Kui ma nüüd teaksin, milline maja

see on, ma wõiksin weel kord 5000 dollarit teenida.

Samal ajal istus advokaat Burton oma büroos ja luges Woodrow Clarke suwila oksjonikuulutust. Ta raputas pead. Woodrow Clarke, tema armsama isa. Asi pidi olema paha. Oksjon. Ta wõttis telefonitoru ja laskis enda ühendada advokaadibürooga, kes oksjoni asju ajas. Tema hüüdele wastati: „Hallo! Siin dr. Dick Kayston. Muidugi, Woodrow Clarke suwila. Oksjon täna kell 11. Kui teid asi huwitab, tulge kohe siia!“

Burtoni huwitas asi väga. Ta sõitis kõrgeteega Jersey-citysse ja laskis enese dr. Dick Kaystonale teatada. Doktor oli lahke wanahärra, kes Burtoni naerades wastu wõttis.

„Teie olete juba teine huwitundja selle suwila jaoks. Pisut aega enne teid oli mr. Cravel siin ja küsis, kas ma oksjoni ei tahaks seisma panna ja suwilat temale wabalt ära müüa. Selline narr, mõtelge, mis ta tahtis teada? Seda teie ei mõistata.“ Dr. Kaystone rõõmustas. „Kas majas ka ahi on, üks wana kahlikiwist ahi, muuseumiahi Clarke toas, ahi, mida iial ei kõeta, sest et majal keskküte on. Siis tegi ta mulle ettepaneku, maja hindamisewäärtuse järele ära müüa. Selle ettepaneku lükkasin ma tagasi. Sest ma loodan oksjonil maja eest niipalju saada, et midagi Woodrow Clarkele weel üle jääb.“

„Kui palju wõlga on maja peal?“ küsis Burton.

„5000 dollarit. Sellest algab ka pakumine. Hindamiswäärtus on tal 6000 dollarit. Muidugi on ta enam wäärt, palju enam. Temas peitub warandus.“

Dr. Kaystone naeris jälle.

Jack Burton sai doktorist walesti aru ja ütles waimustatult: „Jah, miss Susann Clarke on tõesti warandus!“

Dr. Kaystone silmitses teda silmapilgu imestades

„Oo, teie olete selle waranduse armastaja. Ei, wäikest Susanni ma ei mõtle. Ma mõtlesin lady Calville ehteile, mille Crocker, keda ka Kapibilliks kutsutakse majja olla ära peitnud.“

See oli teine kord, et Burton lady Calvilla ehtest kuulis.

Dr. Kaystone waatas kella.

„Aeg on teele minna. Oksjon algab täpselt kell 11. Kui tahate kaasa pakuda, siis ajage hind wõimalikult kõr-

gele. Iga dollar on Woodrowile ka-
suks“

Burton kõhatas.

„Kust see ometi tuli, et mr. Clurke
nii põhja läks?“

Dr. Kaystone kehtis õlgu.

„Woodrow on kõige ausam mees päi-
kese aj. Olen tema kauaaegne adwo-
kaat ja sõber. Lady Calville ehte ka-

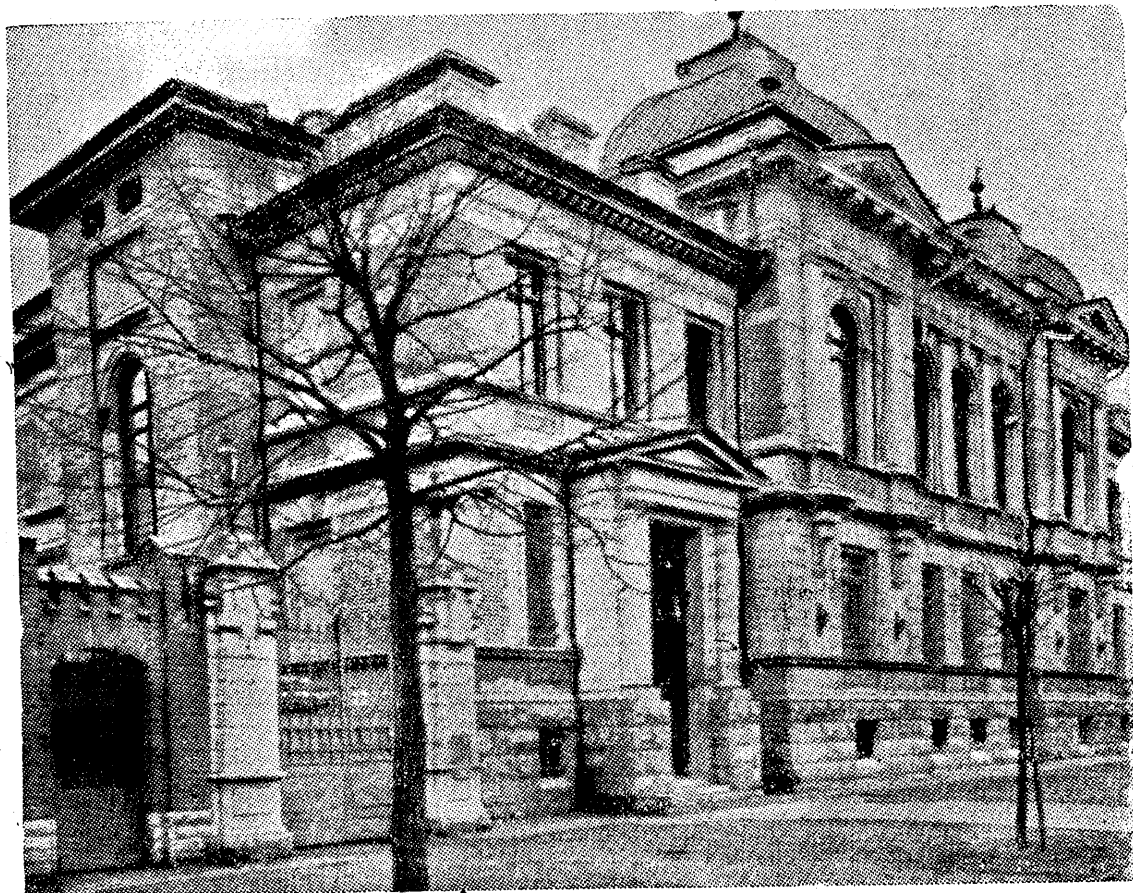
„5000,“ ütles Cravel ja waatas ringi,
kas keegi temast üle ei pakuks.

„6000,“ hüüdis Burton mõtlematu-
l. Oksjonipidaja wõpatas. Heitis Cra-
velile pilgu.

„6000 dollarit esimest . . .“

„6500,“ hüüdis Cravel ruttu.

„7000,“ ütles Burton. „Andke lõõgiga
aega. Ei jõua järele.“

Eesti Pank.

3. mail 1919. aastal alustas Eesti Pank oma tegewust: siis kanti raamatutest läbi põhi-
kapital ja wõeti jookswale arwele esimene summa. Sellest päewast peale on püsinud Eesti
Pank 10 aastat meie rahaasjanduse juhtiwa jõuna ning teostanud rahakursi kindlustamist
ja meie krediitlute reguleerimist.

dumine tegi ta segaseks ja maksujõue-
tuks. Ta on ainult weel wari endisest.“

Nad olid jõudnud oksjonimajja. Dr.
Kaystone nägi esimeses reas seiswat
mr. Cravelit, kes oksjonipidajaga juba
oli rääkinud. Üksluiselt ütles oksjoni-
pidaja sissejuhatawale wormeli: „Suwila.
Hindamiswäärtus 6000 dollarit. Pakku-
mine algab 5000 dollarist. Kes pakub
rohkem?“

„7000 esimest . . .“

„7500,“ Cravel silmitses Burtoni wi-
haselt.

„10000,“ ütles Burton, et asi rohkem
hoogu saaks.

„15000,“ Cravel oli kuumaks läinud.

„20000,“ ütles Burton külmalt. Ta oli
kõik oma waranduse wälja pannud.
Dr. Kaystone hõõrus käsi. Tasakesi so-

sistas ta Burtonile: „Ikka edasi. See mees ei jäta.“

„25000,“ ütles Cravel, ise näost ärevuse pärast punane.

„Pakkuge edasi,“ sosistas Kaystone. „Mina aitan teid välja. See mees on midagi kuulnud lady Calville ehtest.“

Burton wiiwitas weel.

„25000 dollarit esimest teist ja . . .“
30000.“

Burton kuulas hingetult wastase pakkumist. Ta oli kartma hakanud.

„35000!“

Cravel oli wihaseks saanud. Tahtis wõistlejast iga hinna eest lahti saada.

„35000 dollarit. Esimest, teist ja kolmat korda!“

Wasar langes.

„Küllalt, küllalt,“ naeris Kaystone. „Nüüd jääb 30000 dollarit Woodrowile ja väikesele Susannile üle. Tulge Burton. Läheme Woodrowile ta õnne teatama ja õnne soowima. Mina ei oleks iial ennustada teadnud, et ta suwila temale nii palju sisse toob!“

Nii sattus mr. Burton esimest korda miss Clarke majja, kes teda nähes enam tusane kui rõõmus näis olewat.

Dr. Kaystone andis seletust, mille järele neiu näost naeratus üle lehwis, mis Burtonile näis olewat õnnetootus.

Külalised pidid jääma lõunaks, mille Susann ruttu oskas walmistada.

Kõneldi oksjonist ja sellest, mis asi küll pakkujat wõis ajada majawäärtust vähemalt kolmekordseks ajama,

„Wean kihla,“ ütles Kaystone, „et mees tahab siit lady Calville ehet otsida, Kapibill olla ta siia ära peitnud.“

Woodrow Clarke raputas pead.

„Tema pole iial siin käinud. Kui tema waras oli, siis peab ehe minu endises büroos olema ja seal otsiti kõik hoolega läbi.“

Dr. Kaystone waidles: „Mina kui adwokaat lady Calville ehte asjus sain Sing-Singi wanglawalitsuse poolt üht Kapibilli märkusteraamatu, mis ta juurest leiti. Selle wiimasel küljel seisab kummaline joonistis. Kui ma ei eksi, on see teie ahi.“

Kaystone wõttis taskust lagunenud ja määrinud raamatukese ning sirwis seda.

„Siin, Woodrow. Ahju joonistus, märkus, ahju all.“ Siis kuupäew 14 mai.

Woodrow Clarke waatas joonistust, wärises ärewuses ja ütles kogeledes: „See on lady Calville ehte kadumise kuupäew. Minu ahi, märkus „ahju all“ — usun, Kaystone, sealt leiame lady Calville ehte.“

„Otsime kohe!“

Kaystone kargas jalule.

Woodrow Clarke tõrjus.

„Mitte siin. Ahi seisis tookord minu toas pangas. Sealt peame otsima. Siia tõime ahju alles hiljem.“

Lady Calville ehe leiti sealt parketi alt. Lady sai oma ehte kahjutasusummat tagasi makstes kätte. Woodrow Clarke nimi oli jälle puhas.

Kuidas mr. Cravel pettumusega leppis, kui ta ahju alt vähematki ehet ei leidnud, jäi teadmatuks. Jack Burtoni ja Susann Clarke pulma teda ei kutsutud.

Pargi ääres.

H. Wühner.

Kiwimüütril kehwas mullas
Lillekesed kasvamas,
Õilmitsewad päiksekullas
Üksilduses waikiwas.

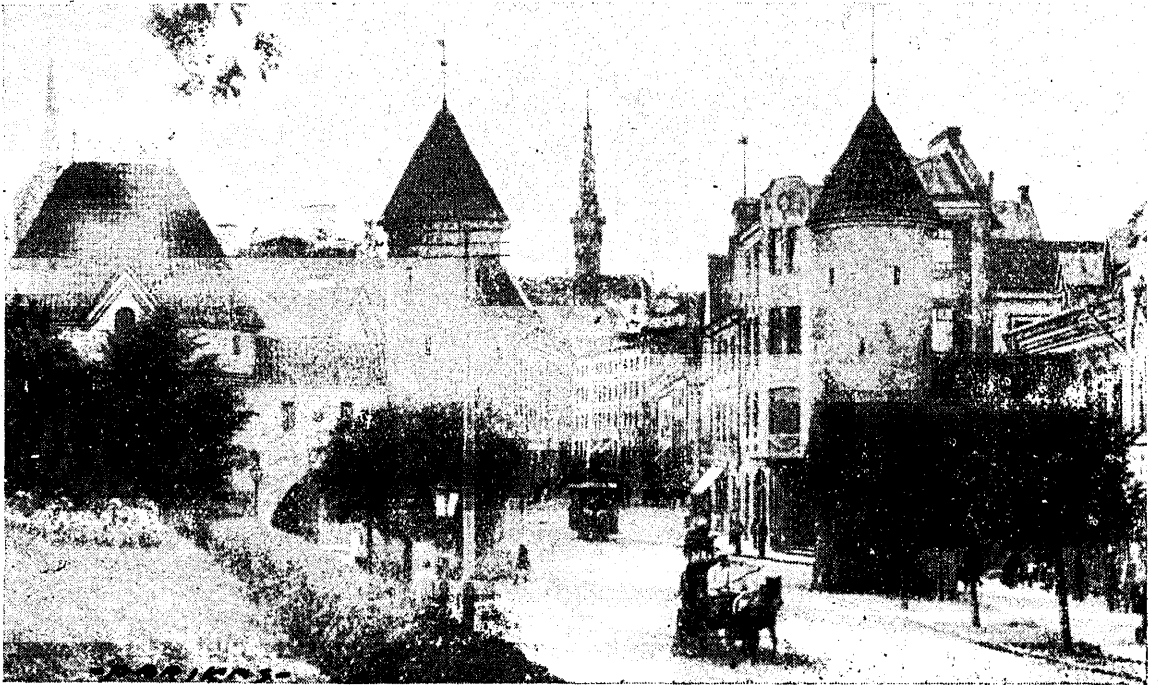
Puud ja põõsad unelawad —
Laulab mõni linnuke — —
Suwepilwew libisewad
Läbi õhu sinise.

Sõbrad.

Saksa kirjanik. **Chr. Broehl-Delhaes.**

Jaamaülem Emanuel Baiger seisis jaamaesisel ja ootas lohutamatu päewa hallis udus etteteatatud kaubarongi tulewat. Ta seisis, teenistusemantel seljas, ja külmetas. Aga see külmus ei tulnud väljast, ei, nii külm ilm weel ei olnud, aga tema kehast wärises külmana läbi ähwardaw hirm. Kaubarong nr. 9867 jaamajõudmine otsustas ta

waikimisele seni, kui Baiger puuduwa raha oli tagasi pannud. Ei, otse saatliku kahjurõõmuga laskis ta Baigerit hirmu tunda. Võimalik, et wiha juba ammu olemas oli, armukadedus, et ilusal Neti Brandil tema jaoks enam silmi polnud, kui ta kord Baigeriga oli tantsinud. Võimalik, et ta tahtis Baigerit kahjutuks teha. — — —

Wiru wäraw Tallinnas.

Foto Parikas.

saatuse. Wedurijuht Sebastian, kes rongi juhtis, saatis täna wististi oma ähwarduse täide, teatas Emanuel Baigeri süüst mõõduandwale kohale, teatas, et Emanuel Baiger — kassast oli wõtnud wiissada marka. Milline õnnetus, et ta endise sõbra oli oma saladuse kaasteadjaks teinud. Aga kelle teise poole olekski Baiger oma hädas wõinud pööpa? Sebastianil oli pangas wäike summa ja ta oleks ta wististi hädast wälja aidanud, kui ei oleks tulnud too rumal kõrtsitüli, ja Sebastian, see põikpea, ei lasknud ennast paluda waikimisele,

Emanuel Baigeril oli nii külm, et ta mantlis otse wäikeseks jäi. Ta tõstis käe ja waatas käewõrukella. Kell oli 16. 33!

Noo!? Baigeri kulmud läksid imestuses kortsu. Milline hilinemine! Rong pidi ometi ju kohal olema — ega ta ometi tunnelis kinni ei jäänud? Kell 16. 22 oleks pidanud ta siin olema.

Baiger läks jaamahoonesse tagasi ja helistas wiimsesse jaama.

„Mis?“ Ta silmad läksid suureks ja omasid kokkunud ilme. „Täpselt kell 14. 20 wälja sõitnud? Tunnelis? Te ar-

wate, et ta tunnelis seisma jäänud. Suur jumal — — —“

Jälle waatas ta kella. 16. 40. Ja ikka weel polnud rongi näha. Mis oli sündinud? Kui asjatundjas tekkis temas hirmus oletus. Söegaasid? Sel ajal, nimelt wara kewadel, kardeti tunnelit. Kui asi nii oli, siis wõis rongiteenijaskond olla kadunud — — —

Ja siis seisis Baiger toas nagu elutu sammad. Mõtted, mida ta weel polnud kaalunud, tormasid ta peaaju. Nõrgameelne rõhk taganes: Sebastian! Sebastian õnnetuses?!

Sebastian! Ta weresooned wasardasid seda nime. Ainus kaasteadja — ainus! Maailm läks Baigerile jälle lahti — ei saadud kindlaks teha, et — — ja rewisjonini oli tal puuduw summa ammu käes — — kui Sebastiani suu kinni jäi. Ei! Halastaja taewas! Wari tantsis hirmsates tähtedes Baigeri silmade ees. Ta kõrwus kohises õud. Mis ta tahtis teha? Mõrtsukaks saada? Mõrtsukaks Sebastianile ja teistele, kes tema juures olid — — ?

Üks ametnik astus ta kõrwale. Enne kui jõudis küsida, lükkas jaamaülem suust, nii ruttu, nagu wõiks ta seda jälle kahetseda ja nagu peaks ta selle warem oma rinnast wälja pigistama, et see tingimata kindel oleks:

„Kaubarong nr. 9867 seisab tunnelis. Kardan: söegaas. Dresiina wälja! Aga silmapilk!“

Mees kahwatas ja tormas minema. Tunnel oli 7,3 kilomeetrit pikk. Kell oli 16. 45. Rongi meeskond wõis olla juba lämbunud.

Dresiina sõitis jaama ette. Baiger ja kaks ametnikku astusid juhi seltsi. Käsi wärises. Hallilt lendas maastik neist mööda; warsti aegutas neile wastu kihwtine tunnelisuu. Wärin käis meestest läbi. Waadati üksteise kahwatanud nägudele. Mis pidid nad näha saama? Ja surm kahmas oma jääkülmade kätega nende turjast kinni.

Kuni tunneli keskpaika tungisid nad; siis kahmas Baigeri käsi äkki juhi käwarrest kinni.

„Mee — le — tus —!“ lällutas ta hingetult. „Ta — ga — si!“

Pungis silmadega wahtis ta pimedusse. Jõuetuksjääw käsi wiskas käepideme ümber; dresiina weeres tagasi — õnneks oli tee tagasi kallak.

Baiger ärkas alles wäljas kange tuule käes, mis juhita dresiina ümber hulus. Ta tormas ette ja kahmas juhi kohused kätte. Nii jõuti jaama.

„Gaasimaskid!“ ägas Baiger. „Muidu edasi ei saa!“

Kel oli gaasimaske? Ei mitte kellegil siin lähedal. Baiger otsis neid telefoni abil. Alles lähemas linnas leidis neid, aga linn oli 30 kilomeetrit kaugel. Tee kinni! Baiger wõttis auto ja kihutas teele, ja keegi, kes uudishimulisena jaamas, wahtis, ütles:

„See kihutab, kui oleks tal oma elu kaalul!“

Auto lendas läbi öö. Oleks wale, kui Baigeri tegu waid waenlasele Sebastianale oleks kuulunud. Baiger tegi katset temale kardetawa mehe elu päästmiseks häbi tundes iseene halebusest.

Kõrgemale ja kõrgemale kerkis kilomeetritelugeja! Teda ähwardati! Aga Aga linn liikus lähemale — lähemale — ja siis hullu teed mööda tagasi, kolmkümmend gaasimaski autos.

Keegi julges ütelda, kui Baiger weduri taha kaubawagunisse kargas:

„Ei see lähe, härra jaamaülem! Teie olete ju täiesti wäsinud — täiesti —“ ja ei ütelnud midagi enam.

„Inimeste elu on kaalul!“ wastas Baiger lühidalt ja tõmbas warjawa maski oma kahwatanud näole.

Teisel pool tunneli keskpaika leidsid nad õnnetu rongi. Ta seisis, aga wedur, mis teda pidi wedama, puhkis ja wärises weel kolbilöökidest all. Sellegipärast pidi weduril midagi wiga olema, sest mis muu asi wõis ettewaatlikku wedurijuhti sundinud olla teda peatama, selle asemel et täiel aurul kardetawast õhust läbi rutata?!

Wedur oli tühi. Silmanähtawalt olid juht ja kütja masinalt lahkunud, järele waatama, ja gaas oli nad uimastanud. Inimese instinktiga, kes ennast päästa tahab, kiskusid nad rätikud taskust ja toppisid oma nina ja suu kinni. Kuigi nad näoli maas olid, tundis Baiger kohe ära Sebastiani keha. Teiste otsimise jättis ta teiste hooleks ja põlwitas hambaid kokku pigistades Sebastiani kõrwale.

Surnud?

Ta ei teadnud seda, ei tunnud iseene ega teise südamelööki. Tummalt

tõstis ta tema üles ja kandis päästewagunisse. Niipea kui kõik teised wagnisse toodud, tormas rong kiiresti jama tagasi.

Arstid ootasid õnnetuid. Tehti elustamiskatseid. Keegi ei reageerinud. Ometi — Baigeri süda jäi seisatama. Ja Baiger kukkus hääletult maha. — — —

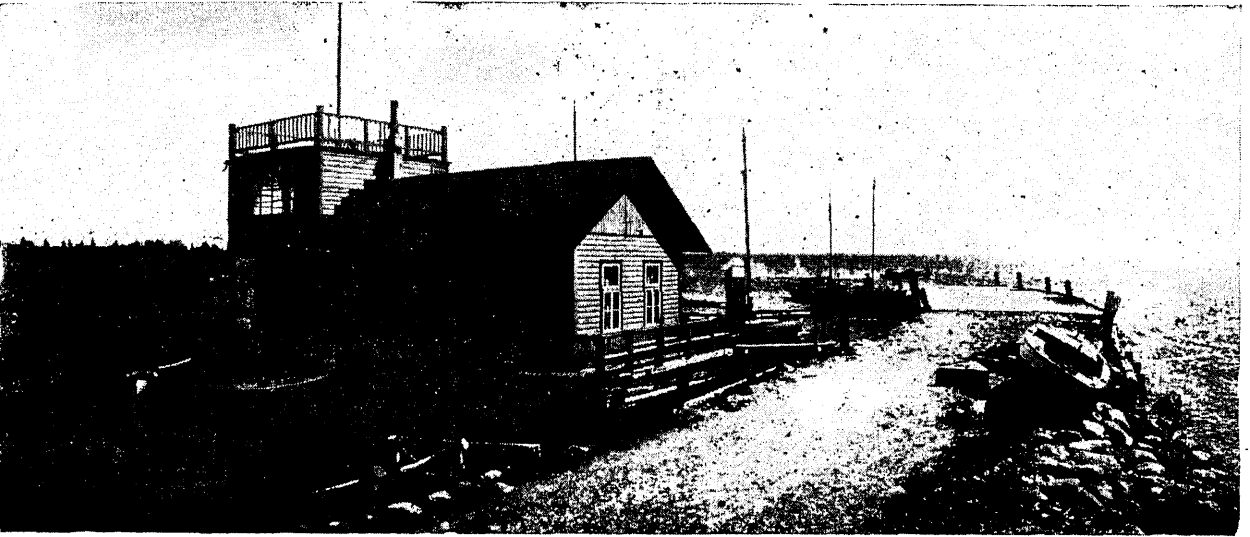
Ta awas silmad ja pidi suure wawaga mõtlema. Esimesena nägi ta ühe arsti nägu enese kohal — see silmitses teda uuriwalt. Ta pööras pead ja nägi oma kõrwal teises woodis — Sebastiani. Sebastiani oma ametimundris, nõrgalt ja osawõtmatult, aga elusalt.

kihwtised, wähe aega weel ja keegi ei oleks neist eluga pääsnud. Tubli mees, see Baiger, kohusetruu ametnik! — — —

„Ma tänan sind!“ ütles waheajal Sebastian kähisewa häälega, mis ilmutas meeleliigutust.

„See oli minu kohus!“ wastas Baiger ja wahtis teisest tarretult mööda. „Ainult minu kohus ja ei muud midagi!“

„Sa päätsid minu elu!“ jäi Sebastian kangekaelselt oma sõna juure. „Ja mina päästan sinu elu! Aga sa ei pea uskuma, et ma waid siis olen tänulik, kui mu elu kaalul on. Igatahes olen ma

Tori sadam Kuresaares.

„Ta on ärganud, härra Sebastian,“ ütles arst. „Sel mehel on julgust ja agarust olnud — —! Temata oleksite kõik laibad! Jah! Laibad! Te olete wist küll sõbrad, mu härrad?“

Sebastian sirutas oma rakus käe wälja ja otsis Baigeri kätt.

„See on õige, härra doktor! Jah, meie oleme sõbrad!“

Rahulolles lahkus arst pikkamisi. Jumalale tänu, asi oli wähem kardetaw kui ta arwanud. Keegi polnud surnud! Paar kaunis rasket kihwtitust, aga mitte tõsist. Kogunud gaasid polnud küllalt

juba ammu mõtelnud, et ma sinu wastu ennast tahtsin näidata nurjatuna, sinu wastu, kes ainult hädasunnil kassast raha wõttis ja minutitki ei mõtelnud sellega wargust toime panna — — ja siis kirjutasin ma ju eila tsheki walmis wiiesaja marga peale! Tahtsin selle sulle kohe ära anda, niipea kui kaubarongiga sinu jaama jõudsin. Sellepärast ära arwa seda tänutundeks, ma oleksin seda ka niisama teinud!“

Wäike paberileht walendas kahe mehe käte wahel, mis üksteist leidsid ja lahutamatus sõpruses surusid.

Kirjutajanna.

Saksa kirjanik **Hans Winterfeld.**

Marit Swandersen oli väike masinakirjutajanna veel vähema palgaga, mis talle waewalt elamist võimaldas. Päew päewa kõrwal kummardus ta blond kahupea masina kohal, wõi wõttis kiirkirjaga wastu diktaate osakonnajuhatajalt. Hans Bergrüni oli ta veel waewalt näinud, tema erabüroosse pääsmisest ei wõinud juttugi olla.

Siis, äkki, tuli õnn Maritilegi.

Bergrüni naissekretär haigestus äkki, ja suurkaupmees, kel tööga tuli taga, pööras osakonnajuhataja poole:

„Saatke mulle, palun, kohe üks teine masinakirjutajanna siia! Selline, kes mitte liig saamatu ei ole.“

Osakonnajuhataja soowis Maritile head.

„Kas ehk preili Swandersen?“

„Kui arwate teda soodsaks, heameelega.“

„Wõtke enda kokku, preili!“ ütles osakonna juhataja kui ta Maritile sellest teatas. „Rahuldage peremeest, siis saate warsti palgakõrgendust.“

Bergrün, kes oma arwetesse süwenenud, waatas waewalt üles:

„Oo, olete siin, preili. On Teil kõik käes? Ilus! „Wäga austatud härra! Was tates Teie auwäärt kirjale . . .“

Naissekretäri haigus wenis, ja kui ta wiimaks sanatooriumist wõis lahkuda, selgus, et ta oma raskele elukutsele enam ei sobinud. Ta otsis ja leidis omale teise kergema koha. Kas ei olnud ta aastaid teeninud Bergrüni juures usalduskohal? Ja osakonna juhataja palus uue naissekretäri koha kohta teateid.

„Kõige parem jäägu see väike — see väike — mis ta nimi nüüd jälle oligi? Oh õige, preili Swandersen. Nii siis jäägu preili Swandersen. Mina wõõraid hästi ei salli, tema on tubli, ei eksita mind oma waheküsimustega.“

Jälle kummardus Marit Swandersen blond kahupea masina kohal wõi wõttis kiirkirjaga wastu lühikesi teateid. Kuid see masin seisis eribüroo eesruumis ja Maritil polnud teistega tegemist kui ainult suurkaupmehe enesega. Tema töö jäi samaks, oli ennem kaswanud

nagu palk, mis talle nüüd tagawaraks panemistki võimaldas.

Marit Swandersen oli oma peremehe täielikuks rahulolemiseks juba hulk kuid teenistuses olnud, kui suurkaupmees esimest kord märkas, mis ilus pea neiul oli ja kui targalt ta suured sinisilmad temale otsa waatasid, kui ta temalt midagi küsis. Olaf Bergrün oli seni wäsimatult töötanud, et äri areneks; nüüd oli ta äri üks lugupeetumaist kogu linnas ja ta omanik hakkas tundma, et ta elust enam wõib nõuda kui raha kogust. Ta tundis äkki õudu oma tühja maja ees, kus ta üksipäinis midagi ei osanud teha. Veel suuremat õudu tundis ta aga „heast perekonnast“ hellitatud ja tegewuseta tütarde ees, kellest küll igaüks heameelega temale oleks naiseks tulnud. Mis pidi ta selliste edewate nukukestega tegema? Tema mõtted piirasid tihti väikese Mariti saleda keha ja ilusa näo ümber, kuni ta ühel päewal keset diktaati äkki asjalikult ütles:

„Teie meeldite mulle, preili Swandersen. Kas tahate saada minu naiseks?“

Kas Marit tahtis?

Ta oli seitsmendas taewas. Kuna Olaf Bergrün oli talle oma selge, kindla mehisusega juba ammu meeldinud, kuid ta polnud iial julenud mõtelda, et ta teda wõiks omale naiseks tahta. Ja nüüd? Milline muinasjutuline õnn!

Pulmad peeti waikselt ja suurkaupmees uputas oma noore proua kingitustesse. Ta ostis juveele, ilusad riided, auto, kõige parem ja kallim sai talle omaks. Kenast neiest sai ruttu austatud iludus, kes warsti tõusis tooniandjaks seltskonnaski. Tema maja külalstati palju. Noor proua oli õnnelik; iial polnud ta arwata teadnud, et elu nii palju rõõmu wõib pakkuda.

Kus walgust on palju, seal leidub ka warju. Olaf Bergrünile oli rõõmu teinud näha, kuidas väike Marit suureks daamiks muutus, aga igawene pühapäew ja sõprade tagaajamine läksid talle warsti igawaks. Enam ja enam tõmbus ta oma noore proua juurest tagasi ja laskis tal üksi lõbutseda, kuna ta ise

nagu ennegi jälle tööle andus ja enamasti oma büroos wiibis, oma maija ainult külaliseks tulles. Marit Swander-
seni asemel istus nüüd üks teine masinakirjutajanna tema erakontori eest; muidu polnud midagi muutunud.

Nõnda jahenes abikaasade wahet-
kord pikkamisi, et see nädalaid võttis, c-
nnem kui Marit seda märkas. Tema elu läks ju ikka sama rada. Kui ta wiimaks sellest aru sai, ehmatas ta wäga. Sest ta armastas Olaf Bergrüni ausasti ja kõigest südamest.

Ta oli olnud neiuna wahwa, ja oli seda nüüd ka noore ja hellitatud naisena. Silmapilkugi ei mõtelnud ta rikkust ja head elu puuduwa armastuse tasuks wõtta. Oli ta abikaasa armastuse kaotanud oma süü läbi, siis oli seda waja jälle tagasi wõita. Ja ta teadis, mil kombel.

Ta läks ühe kalli kapi juure, mis oli tema esimene Bergrünilt saadud kingitus. Seal peitus ta must sile kleit, mis ta masinakirjutajannana kannud, samuti ta märkusteblokk ja täitesulepea. Ta pani selle kleidi selga, wõttis sellele kalli kasukmantli peale, pani märkustebloki ja täitesulepea taskusse ja sõitis suurkaupmehe büroosse. Seal saatis ta oma järeltulijanna mingisugusel

ettekäändel minema, istus masina ette ja ootas põksuwal põuel kellamärki, mis teda erakontorisse kutsuks. Ärewusest kahwatu astus ta siis tuttawasse ruumi.

Olaf Bergrün istus kirjutuslaua taga ega waadanud üleski, kui uks käis.

„On Teil kõik käepärast, preili?“ küsis ta nagu harilikult ja hakkas kohe dikteerima. Ebaharilik täitesule peatus pani teda üles waatama, ja ta waatas oma abikaasa ahastawale näole.

„Mis see tähendab, Marit?“ küsis ta terawasti. „Sa tead ju, et ma sellist mängu ei armasta!“

Noore proua silmad täitusid pisaratest, aga ta waatas mehele wahwalt silma,

„See pole mäng, Olaf,“ ütles ta kindlasti ja selgesti; „Minu praegune elu ei sobi mulle, ma tean seda tunnen seda. Oh lase mind jälle mu endisesse elusse tagasi. Töö juhatab meid kokku, lase teda meid ka koos hoida. Midagi maailmas —“

Siis katkes ta hää, aga juba oli Olaf ta oma rinnale tõmmanud.

„Minu magus naine!“ ütles ta õrnasti. „Ma tahan tulewikus alati sinu lähedale jääda!“

Kawalus.

Poola kirjanik **Sigismund Radecki.**

Wene kodusõda. Denikini walge wägi läheneb Harkowile. Linnas walitseb hirmuwalitsus; wanglad on täis. Iga päew loetakse kokkukutsutud wangidele nende nimekiri ette, kes täna maha lastakse. Iga hüütu peab wastama „siin!“ ja siis wõtab sõdur ta wastu . . .

Hüüde w ametnik on närwiline. Nimekiri wäriseb ta käes.

„Iwanow!“

„Siin —“

Mees wangub sõdurite poole.

„Petrow!“

„Siin —“

Samuti. Sada kahwatanud nägu wahiwad ettelugejat.

„Nikandrow!“

Waikus.

„Nikandrow!! Et susi sind sööks!“

Hauawaikus.

Äkki ütleb üks wang, kes laua najale nõjatab ja enesele plotskit keerutab —:

„Mis see tähendab, towarishtsh — kas tahate surnuid maha lasta?“

„Kuidas nii?“

„Noh: Nikandrow lasti juba tunaeile maha. Hüüdsite ta ju ise wälja!“

„Juba maha lastud? . . . Mm! . . . Nii siis edasil“ hüüab ametnik ja kustutab Nikandrowi nimekirjast.

Mees lauanurga ääres süütab oma plotski pikkamisi põlema. T e m a p see Nikandrow oligi.

Päew hiljem tuli Denikin ja wabastas wangid.

Profuröri tütar.

Saksa kirjaniiku Kurt Martin'i romaani.

10

„Et ta on . . . ! Et ta warem . . . ! Ei, sellega pole sul tegemist. Aga mina keelan sind nüüd kui sinu isa nendega tegemist tegemast. Sina ei toimetata Hedwig Brandese asjus enam midagi. Sel on lõpp!

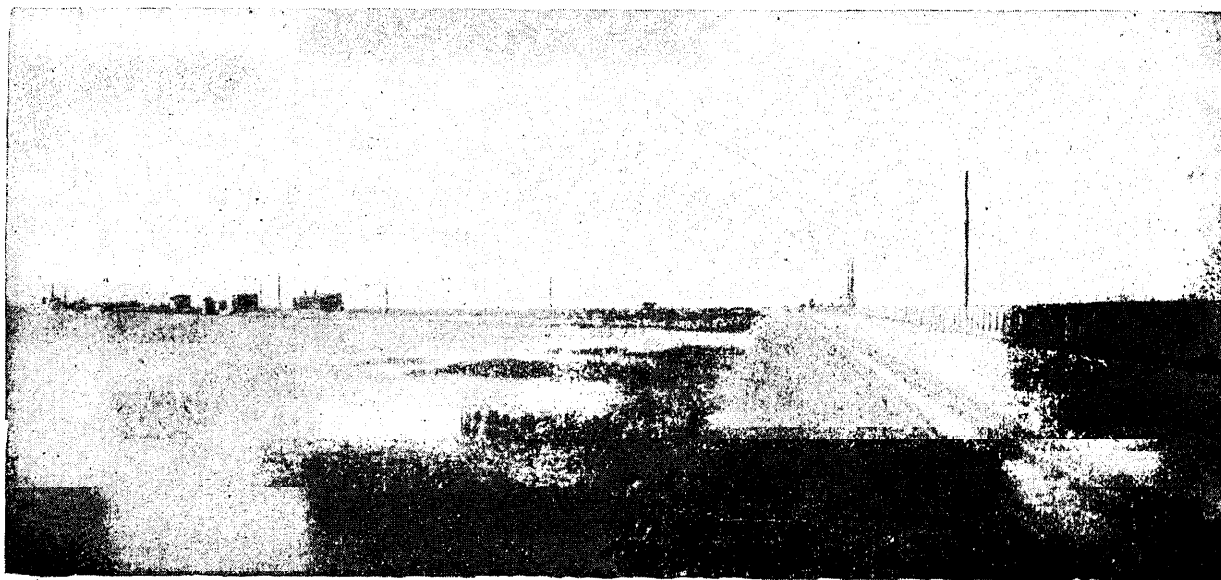
„Mitte kunagi! Eidan weel täna Kölni. Bean rääkima Hedwigi wenna Aleksandriga, kuidas me Hedwigi süütuse tõenduse täielikult kätte saame.“

„Seda ja ei teel! Sina enam tahetaks sind

Dsthoven jooksis taas ringi. Äkki jäi ta poja ette jälle peatuma.

„Sina, kes sa oled lugupeetud advokaat Dsthoven! Profurör Dsthoveni poeg! Sina tahad abielluda kellegi . . . kellegi . . . tütrega, kes sinust juba oma hariduselt sügawal alamal seisab!“

„Hedwigil on peen, ilus tüdameharidus; see on enam kui nii nimetatud hea seltskonna haridus. Dige haridus . . .“

Roomassaare sadamasild.

wõrku määsida. Ma hoiatan sind. Sina oled hullu jalkkonna võrku sattunud!“

„Hedwig on armas, hea neiu, kel on õilne hing, ja tema ema on õfekohe, aus karakter. Nemad walet ja walskust ei tunne!“

„Ei tunne walskust! See kõik on ju waid wigur!“

„Mitte sugugi! Ja kui sa mulle ei üttele, mis sul Hedwigi ema kohta on ütelda, siis pole sinu tõendus ka tõsi. Sina katsud waid mind Hedwigist lahutada. See sul iial korda ei lähe. Niipea kui Hedwig wabaks saab, kuulutan ma meie kihluse awalikult wälja!“

„Seda ei sünni!“

„Mits mitte?“

„Seft et . . .“

„Tüdrukuga, kes juba enam kui pool aastat on wangla õhku hinganud“

„Süütult, isal kes täis meeleheidet selle õuduse wälja kannatas. Aga isegi kui Hedwigi süütust ei oleks saanud tõendada, ma oleksin teemaga ka siis abiellunud ja kui ma ka kolm pikka aastat oleksin pidanud ootama. Mina armastan Hedwigit. See pole mõne unistawa nooremehe sõna, see on mehe sõna, kes teab, mis ta tahab ja teeb!“

„Sa teed enese seltskondlikult wõimatut! Aga sa tahad ka mind, tahad Helenet, isegi minu õde ja Hermannit — kõiki tahad sa . . .“

„Kellelgi pole õigust minu waliku kohta midagi ütelda. Jah, ma nõuan, et minu tuttawad ja kõik inimesed, kes minuiga läbi käwad, minu

naisele ja nüüd ka minu pruudile võlgnevat lugupidamist peavad näitama."

"Sinu pruudile! Ütle seda Emma! Tema ei jäta sulle oma armamist ütle mata!"

"Ja teab seda juba."

"Teab seda?"

"Teab. Minu teatus üllatas teda. Seda võisin ma täpselt oodata; aga siis ei võinud ta minu armamisele mitte õigust andmata jätta. Samuti Hermann."

Osthoven ütles vihasele:

"Hermann ka? Võib olla ka Helene?"

"Jah, ka tema."

"Ja mina kuulen seda alles täna!"

"Ma aimasin, et sa sellega kohe nõus ei ole."

"Nõus? Mitte iialgi! Mis ütles Helene?"

poolbajaks tunnistama. Seda võlgnesid sa Hedwigile."

"Ja seda ütlesid sa mulle tõesti?"

"Kuidas siis teisiti?"

"Mina pean selle olemuse . . . ? Pean . . ."

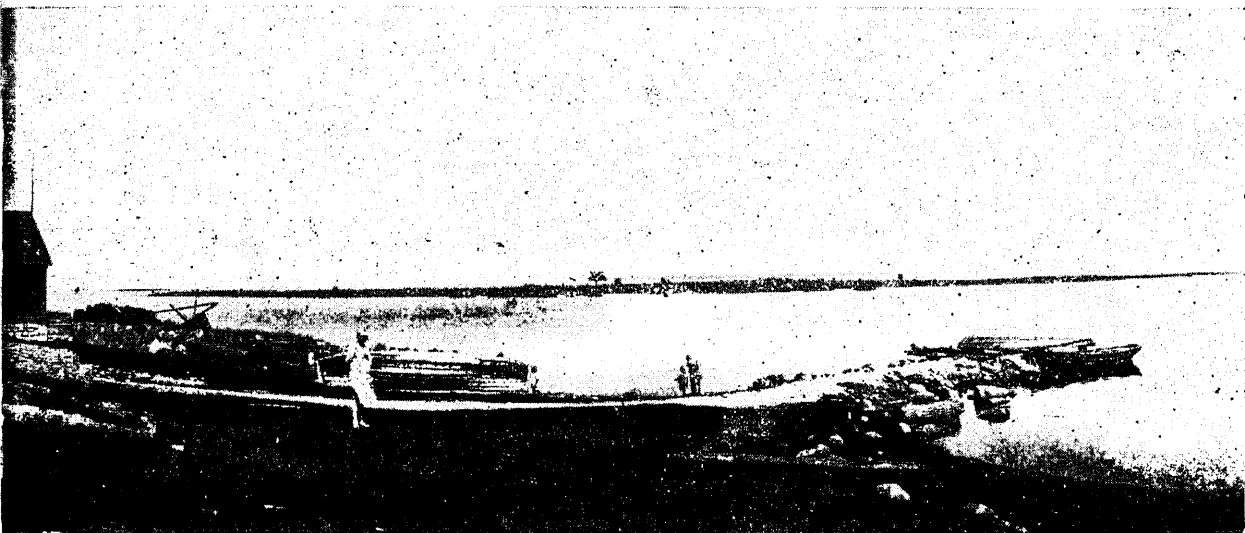
Ei, ütlen ma sulle! Seda ei sünni iialgi! Kui sa tõesti julgesid selle uskmatu sammu astuda, siis sünnib, mis ma enesele ja oma nimele võlgnen: ma ütlen sinust lahti! Mina teen selle isiku, kes oma emal, selle naise, kihutusel . . ."

"Isa!"

. . . sinu on võrgutanud ja hullusele ajanud . . ."

"Usi on ju täitsa ümberpöördukt!"

"Wait! Mina leian teed ja abinõud! Sina

Orissaare sadam.

"Helene soovis mulle kõike head!"

"Seda võib temast arvata! Ta on üldse enam kui kummaline. Aga küllap siin veel . . ."

"Noh, see tuleb hiljem! Sa sõidad nüüd Kölni!"

"Jah."

"See reis jääb tegemata! Sul pole selle looga enam midagi tegemist!"

"Ma reisin tingimata!"

"Sina ei tee minu käsu vastu. Sina tühistad oma suhted selle tüdrukuga. Sa pead selgusele jõudma, et see kõik on hullus . . ."

"Jäta see toon, isa! Hedwig kuulub mulle, ja ma loodan, et sa minu sammu küpsel kaalumisel õige leiad olemat. Jah, ma pean minema veel kaugemale. Pean find paluma Hedwigit hästi ja lahkesti vastu võtta ja ennast aulikul tema poolbajaks kui sinu poja pruudi

aga hoia eud! Kui sa tõesti julgesid oma kihluse selle isikuga avalikult välja kuulutada . . ."

Sooned ta otsusest tursusid üles.

"Kui sa selle kallalekippumise minu vastu tõesti teostad, kui sa enese nii kaugale unustad ja oma perekonna hea nime muidasjärele tõmbad, kui sa tõesti selle isikuga ja tema emaga, selle narakatoguga, enam sõbrustad kui oma perekonnaga . . . siis . . ."

Ruufikasätel astus ta poja ette.

"Loobu sest kavatsusest! Silmapilk!"

"Sina ei oska minu tunnetest aru saada!"

"Ütle, et sa seda isikut avalikult kui oma pruuti ei taha esitada! Tee temaga, mis tahad! Saagu ta sinu armuseks! Aga abielluda ei tohi sa iial ühe Hedwig Brandesega!"

Lothari hääl kõlas karedalt, vaenulikult:

"Sina kui isa võid mulle vaid nii alatur nõu anda! Kas sulle ühe neiu aus nimi nii vähe maksab?"

"Jäta loba!"

"Wõta oma sõnad tagasi! Ütle, et Hedwig..."

"Küll ma ütlen selle isikule veel hoopis teisi sõnu! Seidan Brückenausse:"

"Jä!"

Osthoven nägi, et poeg rahutuks sai, ja rõõmistas:

"Ma räägin Hedwig Brandesega."

"Ei!"

"Sa tahad mind takistada? Prokurör Osthovenil on õigus enesele lasta wangi esitada. Aga advokaat Osthovenil pole enam õigust Brückenaus Hedwig Brandesega kõnelda. Küll ma teen korralduse, et see tulewikus enam võimalik ei ole."

"Seda sa ei tee!"

Lothar katsus rahulikult jääda.

"Ja selle sundusega loodad sa mind muuta, loodad mu armastust Hedwigi vastu tappa?"

"Ma ütlen tüdrukule, et sina . . . Ei, sellega pole sinil asja."

Lothar Osthoveni silmis kaswas hirm.

"Mis kawatšufed sul on?"

"Ma wabastan sinu selle tüdruku wõrgust! See on minu kohus kui sinu isa, ja et minu sõnal tema peale mõju on, selles olen kindel!"

"Kui sa Hedwigile ebatõtt ütled, kui sa temale wõib olla jutustad. . ."

"Ara mõistata. See jäta minu teha!"

"Tema ei lasse emast esitada!"

"Ei lasse?"

"Ta usub mind edasi!"

"Tema teeb, mis ma temale ütlen. Mis ma käsin!"

Osthoveni silmis seisis nüüd süge waljus.

"On parem, et see tüdruk . . ."

"Mis?"

"Ei midagi. See küll!"

"Kas lubad mulle, isa . . ."

"Mine, sõida Kölni!"

"Ja sina?"

"Sellega pole sul asja!"

Lothar kirjutas.

"Ma lähen. Aga ma hoiatan sind! Kui sa katsud minu Hedwigile, kes mulle maailmas kõige armsam on, haiget teha, pärast seda kui sa tema manglasse saatšid, kui sa katsud tema ellu veel kord astuda paha waimu, siis . . ."

"Mis siis?" pilkas Osthoven.

Lothar pööras usse poole.

"Nüüd on waja tegetšeda! Nüüd enam kui kunagi enne! Tuleb mõtlus ja wõiduhimaks on Hedwig!"

Jumalaga jätmata lahkus ta toast.

18.

Alexander Brandes esitles oma saatja.

"Härra kriminaalkommissar Geßler. Härra kommissar teab kõik ja on lubanud mulle ja minu õele tänase ettemõtte juures abiks olla."

Lothar Osthoven andis ametnikule käsi.

"Rõõmistan Teid tundma õppida, härra kommissar. Ja nüüd räägime kõik üksikasjad läbi."

Härrad istusid toolile. Kommissar küsis:

"Teie tahate meie hulka tulla, härra doktor?"

Osthoven noogutas: "Jah! Ma ei tea, kas härra Brandes Teile juba on ütelnud, millised suhted mul preili Brandesega on?"

"Teie kaitsete teda . . ."

"Ja muidu?"

Kommissar tegi küjawa näo: "Muidu?"

"Jah. Ma pole üksipäinis preili Brandese kaitšja. Preili Brandes on minu pruut."

"Seda ma küll ei teadnud."

Alexander waatas Lotharile silma ja ulatas temale üle lana käe.

"Ma tänan Teid, härra doktor, et nii awastikult oma suhetest Hedwigi vastu räägite."

Lothar waatas temale kindlasti silma.

"See on ju enesestmõistetaw! Loodetawasti wõin homme Hedwigile wabaduse wiia ja ta oma pruudina manglast wälja tulla. Kas loodate Teiegi, härra kommissar, täna täit tagajärge?"

See oli täis lootust.

"Oleme kõik hästi ette walmistanud. Wististi teate juba kõik?"

"Minult osalt. Mii siis on Teie õde, härra Brandes, omale ülesandeks wõtnud Keimi kullutada? See on noorele neiuale palju. Ja wististi on see temale juba raskeid ohwreid maksanud?"

Alexander Brandes ohkas.

"Wäljakandmatu wõis temale olla möödmund nädal! Aga tagasi hoida ta emast ei lastunud. Tegiu kõik, mis wõisin, aga Helene ei taha enne puhata, kui ta Hedwigi on wälja aidanud."

"Ta läks Keimi juure wõõra nime all?"

"Jah. Keim otsis oma häroo jaoks inimest. Helene palus seda kohta ja Keim mõttis ta kohta. Tean ka, miks. Helene wälimus meeldis temale. On ta arusaadaw. Me lootšime, et Helene letab Keimi kirjade hulgast, tema kirjawa hetufest Siurvingiga midagi, mis Keimile warju heidaks. K im eelistas Helenet, ja lõpuks, nõdala eest, tunnistas ta temale oma armastust. See wõigas kaabakas! Helene pidi emast lastma suudelda, pidi ta kaisutusi sallima. Rogu nädal möödmund. Jäledus wapustas Helenet,

fui ta ärist tuli ja me kokku saime. Aga ta ei annud järele, kui väga ma teda ka palusin!"

"Ma imetlen Teie öde. Ja nüüd täna on Keimi vastu suur lõõk kawatsetud?"

"Jah. Härra komisjar Gefsler on kõit ette walmistanud. Minu öde on Keimile lubanud täna temaga Rheini jõeale paaris päewaks sõitma minna. Keim näeb selles oma soowide täideminetut. Nüüd on Helene temaga Rheini mööda üles sõitnud. Helene on talle augu pähe rääkinud, et nad esimesel päewal tahawad Rüdeshelmi sõita. Seal hotel „Rheingold'is" olla ta kord õnnelikud tunnid mööda saatnud ja seal tahtwat ta nüüd ööbida. Muidugi oli Keim kõigega kohe nõus. Helistas kohe hotelli ja tellis seal enesele ja oma naisele toa."

"Julge mäng. Ja Teie öde?"

"Helene peab see päew veel kommetit mängima ja õhtul alles veel dieti."

"Kas Teie ei kardate, et Keim . . . et Teie öde äkki seisukorda wõiks jattuda, mis talle mängu wäljakannatamatuks teeb, nii et kõit veel wõib luhutada?"

"Midagi ei tohi luhutada!"

Lothar mõtles oma isale.

"Teil on õigus. Midagi ei tohi luhutada. Keim tuleb tummistusele wiia!"

Rheiniauriku lael istus samal ajal Helene Keimi kõrwal, kes oma käewarre hābenematult oli neiu piha ümber pannud. Helene silmad wahtisid tühjusse, kuna Keim tema kõrwal sõistatas.

"Sa walgepeaga nõid! Jõuaks ometi ju õhtu! Juba kahessa päewa oled sa mind piinanud. Aga täna!"

Kirglikult pigistatas ta neiu enese wastu.

"Sa saad minu wastu olema väga armas?"

Helene ütles tasafesi: "Jah, saan olema sinu wastu väga armas."

"Ja täidad kõik minu soowid?"

"Jah, iga soowi."

Keim silmitses teda hirmukalt.

"Meie jääme sinna kauaks! Braegu ei wadata mind Rõlnis. Wõime jääda kümmeks päewaks. Sina! Sa walge peaga nõid! Kümme päewa ja ööd!"

Ja jälle ütles neiu masinlikult, hāāletult:

"Jah, kümme pikka päewa ning ööd!"

"Mis sul on?" tungis Keim: "Millele sa mõtled? Sa pead naerma! Pead rõõmustama! Me joomme weini!"

Helene fokuks ennast wāgisi.

"Jah, weini! Weini tahan ma juua!"

Ta tõusis: "Aga mitte siin. Ma lähen söögisaali."

"Seal on liiga palju inimesi!" tõrjus Keim. "Mis sellest! Tahan süüa. Ja juua! Palju juua!"

Keim hakkas naerma.

"Kas ärkad nüüd? Jah, sa pead jooma!"

Nad läksid söögisaali. Helene maitstes weini ja kiitis seda. Jõi tihti, aga sama tihti fundis ta Keimi jooma, ja Keim ei lastnud ennast ilmaaegu fundida. Mees ei mārgarud ka, et neiu hoolikast klaasitõstmisest hoolimata õige wāhe jõi ja et dieti tema ise feli oli, kes sunnema osa weini kinni pēstis.

Jõudes õhtul Rüdeshelmi, oli Keim juba tublisti tujus. Tahtis hotellis kohe tube nāha. Kelner saatis nad üles.

Waewalt oli üks nende taga kinni läinud, kui Keim Helene oma rinnale kiskus ja teda juudlema hakkas.

Äkki koputati.

Kirudes läks Keim ukse juure. Kelner seisis selle ees. Keim küsidas: "Mis tahate? Ma teelan teid meid ehitamast!"

Kelner küsis möödukalt:

"Kas härrad ei taha sööma tulla?"

"Seda wõite oodata!"

Helene astus nende juure. Ta silmad wahtisid kelnerile.

"Me tuleme! Ütelge, oober, ma wiibisin kord juba siin. Siis oli Teil wāikne eraldiseisew tuba. Kas wõib seal süüa?"

"Lasen ta kohe härrastele walmis seada."

See nāis Keimi rahustawat. Ta noogutas:

"Minge! Küll ma juba tulen!"

Ja lūtkas ukse küsija nina eest kinni ning pani ta riivi.

Jälle silmitses ta Helenet ja astus tema juure.

"Sina! Nüüd pole enam tõrkumist!"

Jälle haaras ta neiu järele. See tahtis taganeda, peatus ja waarus ta kāte wāhele.

Jälle koputati.

Keim küsidas: "Rahul!" Helene palus: "Mis peawad inimesed küll arwama. Kelner tahab meile wistiski teatada, et eratuba walmis on. Ole ometi rõõmus, et meid keegi söömast ei ehitata!"

Keim awas. Helenel oli õigus. Kelner seisis nende ees.

"Eratuba on walmis, armuline härra!"

Keim urises: "Teie ehitate wahetpidamata!"

Helene ütles: "Lāhme kohe kaasa. Ma tahan süüa!"

See ei meeldinud Keimile: "Juba nüüd?"

"Ma, jah, palun jah."

Ta läks kelnerist mööda ja sammus trepiast alla. Keim järgis talle tufaselt.

Kelner aga waatas neile murelikult järele.

Johann Wold Janssen,
esimesi ärkamisaja tegelasi eesti
esimesi kirjanikke, sündis 110 aasta
eest 16. mail 1819. aastal Wändra
mõisa möldri pojana.

See oli Aleksandri õde? See oli Helene
Brandes? Milline sarnadus!

Lothar Osthoven haaras otsaesisele.

Ja hääl! Kui seda häält kuuldi, kas ei ol-
nud siis nagu oleks kuulnud õe häält? See
pehne laulew toon, mille puudumise ta tagasi-
tulnud Helene häältest leidis! Kas ei paistnud,
nagu oleks siin seegi Helene — tema õde? Ja
kui Helene oli kodus, kes oli siis see Helene siin?
Kas oli võimalik, et Helene . . . ? Mis pärast
ei tahtnud Helene, et ta siia sõitis? Miks ei
tahtnud seda reisi Aleksandri juure Hedwigi
ema?

Lothar Osthoven vaatas enese ümber. Ke-
dagi polnud näha. Ta astus ruttu tuppa. Ot-
sides lendasid ta filmad ringi. Seal seisid neiu
käsitaskul. Ta astus lähemale ja amas selle. Ei
midagi!

Ruttu lahkus ta ruumist ja ruttas alla.

Aleksander Brandes, sanuti kelnerraktsi,
tuli temale vastu.

"Kõik on korras! Mida! Helene soovis
sekti!"

Lothar noogutas ja läks puhweti juure.
Seal oli sektipang juba valmis; ta võttis selle
ja saunus eratoa poole. Pererahwas ja hotel-
lipersonaal oli teadmusel, et naljakat etendust
etendati.

Toas lahedates istmetes pidulikult kaetud
laua ääres, roosakaltkaetud lampide valgusel
istusid Keim ja Helene.

["Kelneri fissetulekul hüüdis Helene ruttu:
"Nüüd tuleb sekt! Milline igatjus on mul
tema järele!"

Keim naeris: "Walge, oober." Ja tooge
weel teine pudel. Et ole, kuldnõid, täna on
pidupäew. Uha, ja siis . . ."

Klaasid olid täis. Keim võttis klaasi: "Elagu
armastus!"

Ra Helene võttis klaasi. Ja kelneri filmad
nägid neiu kätt, nägid sõrmust ta sõrmes, sõr-
must, mida ehtisid kolm haruldast ilusat safiiri.
See sõrmus kuulus Helene Osthovenile; see oli
ta ema pärandus. Keim pööratas kelnerile: "

"Mis Te wahite minu kuldnõida?"

"Armuline proua kannab imeilusat sõrmust."

Keim naeris: "Kas see Teid hurmitab?"

Helene tõstis filmad: "Kas tahate seda lä-
hemalt waadata? Palun!"

Ta tõstis käe tema poole.

Osthoven astus lähemale ja kummardas
käe kohale. Siis tabas teda sofistaw hääl: "Mitte
midagi rikkuda!"

See oli kui õht, aga Lothar oli taibanud.

Keim tungis: "Noh, nüüd on küllalt!"

Ja Osthoven sirgus: "Tänan, armuline
proua! Sõrmus on tõesti ilus!"

"Ta on minu ema mälestus!"

Keim naeris kolawalt: "Ja seda peab us-
kumal! Uha!"

Teine kelner tõi supi. Nüüd lahkus Ostho-
ven. Väljas jäi ta wiimitades seisma. Mõtted
tormitsesid ta peas, Mis see kõik oli? See oli
ju Helene sõrmus? Ja ta ei pidanud midagi
rikkuma. Mis see tähendas? Kas siis Helene...?

Aleksander Brandes astus tema juure.

"Noh, mis ütlete?"

Osthoven tõmbas ta enese juure: "Härra
Brandes, ma seisjan mõistatuse ees? Kes on
Helene?"

"Helene on minu õde."

"Seda ütlete, aga . . . mina pean nüüd
oletama . . . Helene kannab sõrmust . . .
ütelge mulle kõik! Kui ma nüüd järele mõtlen...
mu õde näis pärast tagasitulekut mitmes suhtes
muutunud!"

"Mitte praegu! Laske see õhtu mööduda.
Mõtelge nüüd ainult Hedwigile, nagu Helenegi
seal sees ainult temale mõtleb. Arge wiige He-
lene ohwritegu weel wiimasel tunnil häda-
õhtu!" —

Toas aga palus Helene juba kolmakkorda:

"Wala sekt, sekt!"

Ja Keim võttis pudeli ning kandes:
"Enam sekt! Oober! Kus kuradis te olete —
tooge sekt!"

Ta filmad wahitid Helenet: "Sa walge-
peaga nõid — iga hetkega lähed ja ilusamaks!"

Kelner tõi küpsise. Keim kirjendas temale: „Hei, enam sektil! Aga filmapill! Minu nõid sureb jänu kättel!”

Ta ei märganud, et kelner serweerides tema klaasi ifka uuesti täitis. Aga ta sundis Helenet: „Miks ja ei joo? Minu klaas on juba jälle tühi!”

Ütles ja jõi klaasi ruttu tühjaks.

Siis tuli magusjõök. Natuke aja pärast astus kelner Keimi juure:

„Härä Keim, Teie sõber Simring on siin. Tahab Teile head õhtut soovida.”

Keim wahtis tarretult kelnerile.

„Simring? Dollus, see pole tõsi!”

„Sõndis praegu siia ja rõõmuistas kuulda, et ka siin wiibite.”

„Hommel! Peab ootama homseni! Täna mitte! Ei, täna on mul maid oma nõiaga tegemist...”

„Härä Simring sooviks heameelega Teie prouat teretada.”

„Mis? Prouat? Ahaha!” hüüdis ta naerdes ja wiipas.

„Laske ta fiske — ahahaha! Küll ta teeb filmi!”

Uks arbanes.

Simring tuli tuppa; palja peaga, punase kiltsehabemega.

Keim kirjendas: „Siia Herbert! Ahaha! Mis ja ütles? Silmitse teda! Lore — see walgepeaga nõid, mis?”

Simring pakkus talle kätt: „Sinu käsi käib ju väga hästi!”

„Hiilgawalt, hiilgawalt — kümme päewa!”

„See rõõmuistab mind . . .”

„Tema rõõmuistab! Sina — näh, suudle ta kätt!”

Simring pööras Helene poole ja tõstis ta parema käe oma huultele: „Dlen rõõmus, et wõin Teiega tutvuda.”

Keim tungis: „Jstul! Aga pea, pois! Sina, mu kuldnoid, tule siia minu kõrwale. Ja sina, Herbert, istud minu wastul!”

Siis wihastas ta: „Hei, oober! Kas ta tont magab! Sektil! Palju sektil!”

Nad löid kolmekesi koftu. Jälle ja ifka jälle. Keim muutus Helene wastu jultunuks. Tõmbas neiu pea oma juure ja suudles teda lastumwalt.

Gesriide taga aga seifid kats meest ja kuu- lasid nende juttu põnemalt.

Aleksander Brandes oigas meeleheitlikult: „Ei jõua enam! Ma kägistan ta!”

Lothar silmitfes teda ja aimbus kerkis ta südamesse.

Teisel pool lällutas Keim: „Herbert, kui ilus on elu!”

Simring lõi rusikaga naerdes lauale:

„Elagu sinu walgepeaga nõid!”

„Jah, elagu, elagu, elagu!”

„Aga, Andreas, ka äri peame elada lastma!”

„Ahaa, jah, elagu, elagu!”

„Sina, Andreas, elagu inimeste rumalus!”

„Ahaa, rumalus! Jah, elagu! Rumalus elagu!”

„Oled ja oma walgepeaga nõiale meie äri juba rääkinud?”

„Millest? Ahaa — äri! Mina teen palju äri!”

„Noh, sellest saiaühelksakümnest tuhandest!”

„Ahaa — eil! Sellest jutusta sina temale.”

Simring pööras Helene poole.

„Minu sõber Keim on kawal rebane. Oskab häid kawatsusi teostada!”

Keim tõrjus: „Ära emast wähemaks tee kui oled! Kuldnoid, pane tähele! Me olime kuival, jah kuival, Herbert ja mina! Polnud raha. Siis tuli Herbert. Sina, ütles ta, teeme raha! Mina wastu: „Millest?” — „Dhust,” ütles ta. Ahaha! Dhust!”

Simring noogutas.

„Noh, kas mul polnud õigus, Andreas? Kas raha ei tulnud dhust?”

See naeris: „Dhust? Ahaa! Egas kinnituse- seltz ometi ei ole õhk?”

Helene küsis: „Kumb oli teist selle juures siis kawalam?”

Keim pöruatas lõbusasti lauale.

„Ahaa, kumb meist kawalam oli? Noh, depoo asja mõtle sinu mina wälja!”

Helene urris: „Mis see depoo asi oli?”

„Ahaa! Kuldnoid ei taipa. Pane tähele! Tema andis rumalale tüdrukule kastikese juweelidega. Palju seal sees ei olnud! „Selle wiite minu jaoks panka, aga amate oma nime all depoo!” Ahaa, nii ütles ta tüdru kule. Ha, Herbert, mis pärast pidi see tüdruk kastikese oma nimel sinu wiima?”

„Tahsin maffustamistest pääseda.”

„Jah, sellepärast! Sina, kuldnoid, kas see polnud kawal? Rumal tüdruk läks panka.”

Simring noogutas: „Ja käänas oma kaela!”

„Ahaa, keegi ei uskunud teda! Ütle sinu ju koha, Herbert: Nõu on hea. Profürör . . . ahahaha! Seda peame lastma elada! Elagu ta!”

Simring tungis: „Aga diamandi peitmine mantlisse polnud ka paha!”

„Ei, see polnud ka paha. See oli ka hea.

Selle mõtlefid sina wälja. Ja wõtme sokutafid
 ja talle ka . . . ahaha!"

"Parima tegin ju mina, Andreas!"

"Sina? Uhaa, kuldnoid, kas kinnud, tema
 on parema teinud. Ja mina? Kas see polnud
 midagi, et ma — selle peale wandusin, et ju-
 weelid sinu kapis olid, mis?"

"See oli hea!"

"Hea, ahahaa, hea, ütleb ta!"

"See aitas meid!"

"Mitak! Mis oleksid ja ilma minu wandeta
 teinud?"

"Oleksin Hedwig Brandese ka ilma sinu
 wandeta wanglasse saanud!"

"Uhaa — see rumal aui istub nüüd!"

"Ja keda peab ta selle eest tänama?"

"Tänama! Milline pois! Noid! Lüdrut
 peab teda weel tänama, et ta tema kolmeks
 aastaks on wanglasse saanud!"

Helene küsis, ja ta hääl wärises:

"Kas see lüdrut oli siis süütu?"

"Süütu? Uhaa! Mis siis sellest on? Ku-
 malus on ka patt. Muudugi oli ta süütu!"

"Aga süüdlane olete teie!"

Keim jollitas wastasfeisjale filmi. Kus on
 Simring? Seal feisis keegi tema wastas ilma
 habemeta ja mustade juustega. Mis oli tal
 käes? Parufas ja punane habel

Ta kuigistas: „Mis see on? Olen ma joob-
 mud? Kuldnoid! Ma ei näe enam hästi!"

Helene oli üles karanud ja tagasi astunud.
 Kommisjar ütles:

"Andreas Keim, ma wangistan teid! Teie
 olete ühes Simringiga tresoori röövimise luis-
 samud. Olete saanud wanglasse süütu neiu.
 Olete wandunud walewande. Olete süüdlane
 raskest kimitusepettuses!"

Keimi filmad läksid kohkudes suureks. Ta
 kogeles:

"Mis see on! Mis see on? Kus ma olen?"

Tema kõrwal feisid kaks kelnerit. Ta kisen-
 das neile:

"Teie kaabakad, wifake see mees wälja!
 Tema on hull! Pange pokri! Wiige ta hullu-
 majja!"

Kommisjar Gesler astus tema juure ja
 kahmas ta käte järele. Keim nägi käeraudu,
 kisenas. See oli ärritatud elaja kisenus. Ta
 kargas tagasi, lõi kelneritele, haaras tooli. Ku-
 sikad kahmasid taft kinni. Siis nägi ta eemal
 Helenet ja mõirgas:

"Kuldnoid! Muuskur! Tema on muuskur!
 Sa pead jurema! Sina, noid, sina!"

Meeletult pekjis ta oma ümber. Ta parem
 käsi jõudis sekti-pubeli wõtta. Siis tuigerdas ta
 Helene poole.

Uuesti maadlesid mehed temaga.

Uhwardades leidas pudel läbi õhu. Järg-
 nes karjatus, rögiu. Keim kisenas uuesti wi-
 haselt. Kommisjar oli ta käed seljataha rebi-
 nud ja talle rauad käte ümber paunud. Rusi-
 kahoop pani meeletu mehe waitima, nagu elu-
 tult kuffus ta põrandale

Gesler ei hoolinud enam temast. Ta põlwitas
 Lothar Osthoveni kõrwal, kes Aleksander Bran-
 desi juures talitas.

Helene põlwitas põrandal ja oli Aleksandri
 pea oma rüppe tõstnud. Ta ei küsinud werest,
 mis ta kleiti määris ja Aleksandri otsaceft haa-
 wast woolas.

Neiu ahastas: „Ta on ta tapnud! On ta
 tapnud! Minu pärafi! Oleks ta ometi mind ta-
 hanud! Aleksander, mitte seda, mitte seda! Sina
 ei tohi furra! Tooge arst, aidade, aidade!
 Päästke Aleksander!"

Kommisjar jooksis toast wälja. Ohmunud
 wõõrad ja teenijad piirasid ta. Ta käskis:

"Silmapiilk arst! Ruttu, ruttu! Kus on te-
 leson? Milline number on politseil?"

Sees aga wigas Helene: „Aleksander, mitte
 furra — mitte furra!"

Lothar palus: „Ära heida meelt! Tema
 saab terweks!"

Neiu waatas temale filma: „Too wett, Lot-
 har!"

Lothar küsis hääletult: „Helene, mis see
 kõik tähendab?"

"Jäta nüüd! aita mind, et Aleksander ellu
 jääb. Tema on. . . Mina. . . armastan teda!"

Pisarad purstafid tal filmist. Sügawale
 kummardas ta elutu keha kohale. Täis hinge-
 tut põnewust kuulatas ta haawatatu hingamist.
 Ja ikka jälle fofistas ta:

"Minu pärafi, minu pärafi oled sa werine!"

19.

"Palun filmapiilk kammutada, härra profu-
 rör. Brandes tuleb kohje; tema on pesemas."

"Hea küll! Ja siis ärge efsitage meid!"

"Wäga hea, härra profurör!"

Ulemülewaatajauna sules ukse.

Osthoven astus wäikefe laua juure ja pani
 sinna poogna paberit walmis. Siis pööras ta
 akna poole ja jäi sinna, seljaga wastu simsi,

Kõigile „Romaani“ tellijatele saadetakse „Romaani kewadealbum“
 hinnata. **Romaani talitus.**

seisma. Ta filmad wiibijid põnewalt ukjel, kust Hedwig Brandes pidi ilmuma.

„Nii, Lothar Osthoven, nüüd saame näha! Nüüd näeme, kumb meist kangem on, sina või minu isa!“

Wapustamata tahe kõneles Osthoveni näojoontest!

Uks awanes. Wang astus tuppä.

Osthoven silmitses teda: wäike, kulumud wangitleidis, põsed wärwita ja augus, käed pesukööst punaseks punsunud. See oli Hedwig Brandes! Ja seda inetut nägu pidi Lothar armastama? Tollus! Selge ja tühine tunnetemistus! Kujutlus! Teffinud meeletust tungist kõikide aitajaks saada!

Ta küsis: „Kas tunnete mind?“

Hedwig Brandes waatas tema peale pelglikult. Ta filmad kahtlesid.

„Ei tea . . .“

„Meil on kord juba ükssteisega tegemist olnud. Mina olen prokurör Osthoven. Eitafiu teile süüasjas kaebust.“

Neiu pea wajus longu. Wäruin käis taht läbi. Ta huuled sofstafid: „Jah.“

„Aga mina pole ainult prokurör Osthoven. Mina olen ka adwokaat Lothar Osthoveni isa.“

Ahwardus kaswas ta hääles. Ta nägi, kuidas neiu kohkus.

„Kas tunnete doktor Lothar Osthovenit?“

„Tunnen.“

„Mis juhted on tal teiega?“

„Tema on minu kaitzja.“

„Ta oli teie kaitzja! Milleks wajate weel kaitzjat? Teie olete ju süüdi mõistetud. Rääfigel!“

Neiu ütles waewalt kuuldawalt. „Nii ma arwasin: tema oli minu kaitzja!“

„Mis ta teile weel oli?“

Neiu pea wajus weel sügawamale. Osthoven tungis:

„Wastake mulle! Mis oli Lothar Osthoven teile weel muudu?“

Neiu süda põffus waljusti. Röri oli tal uagu kinni nõõritud. Siis kuulis ta jälle prokuröri häält.

„Mina ütlen seda teile. Dr. Lothar Osthoven oli teile kawala wõrgutamisekatte objektiks! Teie omas mustas meeluses ja arwatawasti oma ema poolt selleks üles äsfitatuna saite sellega hakkama, et ta enefesse oskafite armuma panna. Aga mis ma ütlen! Mitte armuma! Kuidas wõidakz sellist willetsat olewust kui teie arma-tada! Mis oleks teie juures mehele meeldimat leida! Teie olete kasutanud tema kaas-tunnet oma kasuks! See on teist alatus, põh-jatu alatus! Ma põlgan teid!“

Weri oli neid sõnu kuuldes Hedwigile näkku tõusnud. Ta käed krampujid walufas piinas rinnale risti. Walus karjatus tuli ta suust: „Ei, see pole tõsi!“

Osthoveni häält pörus:

„Nii! Pole tõsi! Kas tahate mulle näkku ütelda, et minu poeg teile armastust awaldas ja teid palus oma naiseks saada, teda õnnestada, kui — wanglants teie kannul lükku läheb?“

Neiu mahtis talle tarretult näkku; „Lothar...“

„Ma keelan teile sellist kõnewiisi tarwita-mast! Minu poeg on teile ainult doktor Osthoven!“

Neiu wõitles pisaratega, kuid ilmaaegu. Muukfudes peitis ta oma näo käte wahela. Osthoven waikis pisut aega. Siis rääkis ta jälle:

„Kas tunnistate oma ülekohtu üles?“

Neiu ei wastanud. Nüüd kästis Osthoven: „Käed näolt! Lõpetage wingumine! Mind pisarad ei liiguta. Need hoidke mõne rumalama jaoks. Prokurör Osthovenit naisepisarad ei peh-menda. Wastust tahan ma! Kas tunnistate üles ülekohtu, mis minu pojale tegite?“

„Mina ei tea mingisugusest ülekohust! Mina . . .“

„Nii! Teie ei tea ülekohust? Urge rääkige nii rumalasti. Teie tundsite, et minu poeg on kaastundlik inimene. Siig kaastundlik on ta, parafu! Ja siis tekkis teis kawatus. Wõi andis teile teie ema selleks nõu? Kas pean ma selle naise kupeldamise pärast wanglasse saatma?“
(Järgneb).

Tänases numbris hakkab ilmu-ma Saksa kirjaniku **Wilhelm Jensen**i romaan

„Karin“.

Põhjamaa maastiku määratu-mat suurust, naiste paendumata mee-lekindlust, wõrratut isamaalik-kust, ja ustawat armastust ning alistumisele sundiwat mehejõudu pole weel ükski teine kirjanik osa-nud nii mõjuwalt ja nii kütkesta-walt kirjeldada kui Wilhelm Jensen selles omas surematus, Rootsi-maa ajaloost ammutatud meister-teoses. Usume kindlasti, et see ro-maan meie lugejate poolt üldist heakskiitmist leiab.

Tõtt ja nalja.

Õnn õnnetuse puhul.

Mees, kes tänawal kartuli kotti seljas kannab, saab autolt nõksu ja kukkub maha. Kuna ta laialiweerenud kartuleid korjab, ütleb keegi waataja:

„Noh, võite veel õnne änada.“

„Seda arwan mina ka,“ noogutas mees, „sest mõtelge, kui mul kartulite asemel oleksid olaud munad!“

Ilmub iga päew.

Oma ämma sünnipäewaks kirjutas kord Mark Twain loo, milles ta ämma sõrdes päewalehega. „Mispärast päewalehega“ imestas ta proua. „Sellepärast, et ta igapäew ilmub,“ seletas Twain.

Abi hambawalu vastu.

Tuntud inglise kirjanik E. Temple Thurstonile tuli kord länawal vastu ta sõber, noorpanhäärä F. Smith.

„Noo, sa teed nii hapu näo,“ ütles pangahäärä.

„Mul on kange hambawalu, kas tead selle vastu head rohtu?“ wastas Thurston.

„Tee minu nõu järele, ära rohtu tarwita,“ ütles pangahäärä. „Minul oli eile hambawalu; ma läksin koju oma abikaasa juure; tema suudles mind ja hambawalu oli kui peoga ära wõetud.“

Thurston mõtiskles pisut, siis ütles ta:

„Oo, ma tänan sind nõu eest. Ütle mulle sõber, kas usud, et ma sinu proua nüüd kodus leian?“ . . .

Roda Roda.

Keegi küsis Roda Rodalt:

„Mispärast kirjutate nii palju; liig palju kirjutamisel tuleb ette mittekordalainud töid, mis su nimele kahjulikud on.“

Roda Roda wastas uhkesti ja kindlalt:

„Jumalgi on asju loonud, mis mitte täielikud ei ole — ja ometi pole ta nimi sellest midagi kahju saanud.“

Tristan Bernardilt.

palus hea tutaw nõu:

„Tahan enpust naisest lasta lahutada, sest tema ei räägi juba kuus kuud minuga enam sõnagi, — kas pean seda tegema?“

„Oh sõber,“ ütles Bernard, „ära seda tee, ära seda tee, waid hoiä temast kinni. Sest teist sellist naist ei leia sa kogu maailmast!“

Diktaator.

„Sina, August, mis tähendab öieti diktaator?“

„Noh, inimene, on kohe näha, et sa veel ei ole abielus!“

Wahe.

Õpetaja: „Mitu sekundit on minutis?“

Õpilane: „Mees wõi naissoost?“

Õpetaja: „Mis küsimus see on?“

Õpilane: „Jah, kui isa ütleb, et ta minuti pärast tuleb, siis on minutis 60 sekundit, aga kui seda ütleb minu õde, siis on neid 600.“

Suur meestenädal.

Mees ärkab ja näeb, et naine nutab.

„Armsam, mis sul on?“

„Nägin und,“ nuuskub naine, „hirmsat und!“

Mees küsib, mis unenägu see olaud. Pika nuiamise peale jutustab naine:

„Nägin unes, et käisin tänawail ja jõudsin viimaks suure kaubamaja juure, mille küljes rippusid igalpool suured plakatid: „Abielumehi müüa!“, „Wäga ilusaid mehi oli seal saada 150 eest, isegi 110 krooni eest ja veel õige ilusaid pakuti saja krooni eest.“

Nüüd küsis mees heatahtlikult:

„Kas nägid ka seal mõnda minusarnast?“

„Oh, tosinat kaup,“ nuuksus naine. „Kimpudeks seotuna — kimp kümme ja pool krooni.“

No jah.

Mees, kes minu ees teatris istub, ajab kõik etenduse aja oma naabrinnaga juttu.

„Andke andeks, palun, aga mina ei kuule sel kornbel midagi.“

„Häärä,“ saan ma wastuseks, „mis on Teil sellega tegemist, mis mina oma naisega räägin!“

Abiellumisest.

Abiellumine tähendab seda, et kõik oma warandus koondatakse ühele aktsiale. Poiss-meheks jäämine tähendab, et kõik oma raha mahutatakse paljudesse spekulatsioonidesse, mil puudub kindel põhi.

TELLIMISE HINNAD;				WÄLISMAILE:			
Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/1 aastas	...	Kr. 10.—	
1/2 „ (12 nr.nr.)	4.—	1 „ (2 nr.nr.)	— .80	1/2 „	...	5.—	
1/4 aast. (6 nr.nr.)	2.25	Üksiknumber	— .40	1/4 „	...	2.50	

lõellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Narwast: Linda Pällö, **Tapal:** H. Berkmann, A. Ott, **Jõhwist:** M. Makarow, Olga Tamm, **Haapsalust:** Marta Jakobson, Oskar Welberg, **Mõisaküläst:** M. Luik, O. Luik, Al. Ring, **Häädemeestest:** Paul Almann, Anni Isotam, Oskar Isotam, Roosa Nurk, Karl Song, **Auwerest:** Ed. Baumann, **Keilast:** A. Kutpri, **Sindist:** Joh. Kask, **Wändrast:** U. Kull, Leeni Paulus, A. Reier, **Karksist:** Endel Kapral, Joh. Kiwisäk, Joh. Kapral, Puutse, Alfred Suurmats, Olew Wanker, **Hallistest:** Katarina Kapral, **Elwast:** M. Laks, A. Laks, **Wiru Roelast:** A. Neublau, **Wiitina:** A. Pallits, J. Rõõmus, **Rõngust:** Hilda Reemann, **Sompast:** R. Riken, **Mustweest:** A. Timofejwa, **Kiiust:** Artur Tamberg, Hein-

rich, Tamberg, Maria Tamberg, **Nõmmelt:** Edmund Pratkan, S. Rekkar, **Raplust:** Albert Rindberg, **Ahjast:** J. Tsaikar, W. Wärk, **Hagudis:** Maimo Wait, **Petserist:** F. Rätsep, A. Walentin, **Järwa-Kahalast:** Erich Mesak, **Canadast:** E. Emann.

Neist wõitsid loosimisel: 1) Ed. Laamann „Eesti lahkumine Weneriigist“ — **Oskar Welberg**, Haapsalust, Metsa tän. 4; 2) Marie Under „Sinine puri“ — **Erik Wiirman**, Tallinnast, Baldiski mnt. 6-4; 3) F. Tuglas „Hingemaa“ — **H. Luik**, Pärnust, Merepuiestee Nr. 8.

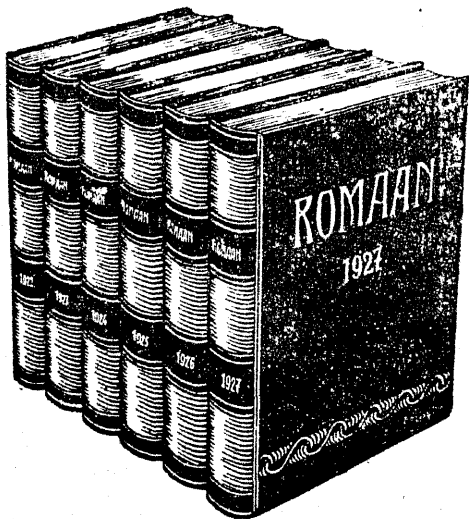
„Romaan'i“ talitus.

Imestamisväärt odawasti, kergesti ja **puhtaks** pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

ühes sellega piken date ka **pesu wastupidawust**, samuti **söögi- ja kööginõud** ning **mustad** ja **raswased käed saawad** imestamisväärt **kergesti puhtaks**. Nõudke igalpool.

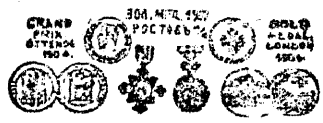
Pealadu: Tallinn, Suur Pärnu maantee, nr. 48.

Täiendage oma raamatukogu köidetud „Romaan'i“ aastakäikudega:

Aastakäik	1922	llu- ja poolnakkõites	7.—
„	1923	„ „	9.—
„	1924	„ „	950.
„	1925	„ „	950.
„	1926	1927 ja 1928 a.	950.

Kõitmata 2.—kr. odavam. Saada kõigist suuromatest rmtkpl. ja talitusest, **Müüriwahe** tän. 16, telefon 12-53

MAX JOHANSON

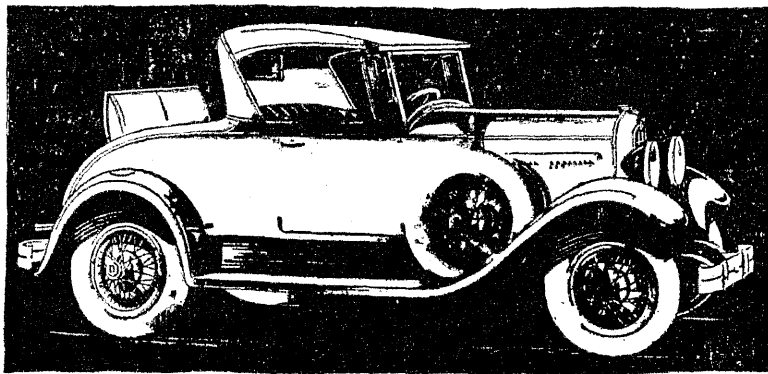
Rätsepaäri

Tallinnas, Lühikejalg 6

Kõnetraat 30-89

Olles saavutanud Londonist värviküllaseid kevade- ja suveriideid, oman kaunima lootuse neid soovitada oma lugupeetud tellijaskonnale

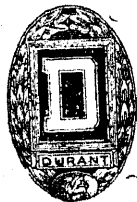
Austusega **M Johanson.**

DURANT SIX „60“ DE LUXE ROADSTER

KÕRGEIM VÄARTUS MADALAHINNALISES KUUESILINDRILISES.

DURANT „40“ 4-sil.
DURANT „60“ 6-sil.
DURANT „66“ 6-sil.
DURANT „70“ 6-sil.

ERIOMADUSED.

109. TOLLINE telgede vahe.
VAGANE KERE — eriline Duranti konstruktsioon.
UUED EDENENUD kere jooned.
UUED VEETLEVAD kere värvid.
RUUMIKAM kere sisemus.
JÕURIKAS Continental Red Seal motor Duranti
erilise mudeli järele.
VÄIKE bensiinikulu.
LANCHESTER võnketasandaja väntvõllil.
WATSON tõukekõrvaldajad.
BENDIX VAGASED, kindlad neljaratta pidurid.
ERANDLIK KÄIGU VAHETUS ja tüüri kergus.
17. TOLLINE sile, õhukese pidemega rool.
KÕIK TARBEASJAD, mis olid ennem kaetud nik-
liga, on nüüd kaetud kroomiumiga.
TÄIELIK TASAKAAL — võistlemata mugavuses ja
teovõimes, mis alati omane Duranti saadustele.

DURANT

AINUESINDAJA
EESTIS:

HEINR. LAGUS

TALLINN, Müürivahe, 16
(E. Laenupanga majas, uks B)

Telefon 12-53.